Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета
1918 йил 21 июндан
чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 103 (20. 071) • 1988 йил 5 май • пайшанба • Баҳоси 3 тийин.

5 МАЙ — СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ

Ҳозир оммавий ахборот воситаларининг таъсирчанлиги янада катта аҳамият касб этмоқда. Марказий Комитет уларни яратувчилик воситаси деб, тор маҳкамачилик ва маҳаллийчиликка муросасиз бўлган умумпартиявий нуқтаи назарнинг ифодачиси, деб билади. Зотан принципиал мулоҳазалардан, ишни яхшилаш манфаатларидан келиб чиқадиган ҳамма таклифларни партия бундан буён ҳам қўллаб-қувватлайверади. Оммавий ахборот воситаларида чуқур мулоҳаза, оперативлик қанча кўп бўлса ҳамда тасодифий, сенсацион хабарлар кетидан қувиш қанча кам бўлса, уларнинг иши шунчалик самарали бўлади.

(КПСС XXVII съезди материалларидан).

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ЖАНГОВАР ҚУРОЛИ

Бундан етмиш олти йил муқаддам 5 майда кундалик оммавий большевистик газета — «Правда»нинг биринчи сони дунё юзини кўрган эди. Ана шу тарихий кун партиянинг содиқ ёрдамчиси, ҳар бир хонадоннинг оқил ҳамдами, беминнат суҳбатдоши, ҳаёт ҳақиқати жарчиси, халқ минбари бўлмиш совет матбуоти байрами сифатида ҳар йили тантанали нишонланади.

«Правда»нинг ташкил топиши ва партиянинг жанговар ғоявий қуролига айланишида, баҳор ёмғиридан кейин қўзиқоринлар потирлашиб ерни ёриб чиққандек, бутун мамлакат бўйлаб большевистик матбуот вужудга келишида, революциядан кейин совет республикаларида миллий матбуот шаклланиб, равнақ топишида В. И. Лениннинг хизматлари беқиёсдир.

Ўзбекистон матбуоти ҳам Совет ҳокимияти йилларида партиянинг ғамхўрлиги, ғоявий-сиёсий раҳнамолигида гуркираб ривожланди. Айни кунда республикамизда 17 республика, 24 область, 10 шаҳар, 160 район, 75 кўп тиражли газета чиқиб турибди. Қорақалпоғистон АССРда 4 та республика газетаси нашр этилади. Газеталарнинг бир галги тиражи 6 миллион 100 минг нусхадан зиёддир. Журнал ва журнал типидаги 88 нашрнинг ўртача тиражи 6 миллион 915 минг нусхадан зиёддир.

Бугунги кунда совет матбуоти демократиянинг қудратли ва ўткир қуроли, бунёдкорлик воситаси, партия ва халқ манфаатларининг ифодачисидир. Матбуотимиз ҳақли равишда ошкоралик минбари, қайта қуришнинг ёрқин, таъсирчан воситаси сифатида майдонга чиқмоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленумида таъкидлаб ўтилганидек, оммавий ахборот воситалари партия даъвати билан биринчилардан бўлиб демократиялаш ва ошкоралик шароитида қонунчиликнинг бузилишига, бюрократизмга, ижтимоий онгдаги қолоқликка қарши кураш бошладилар. Ўз фаолиятини қайта қуриш талабларига мувофиқ активлаштиришга ҳаракат қилиб, ижодий изланишларда муваффақиятларга эришаётган матбуот органлари республикамизда оз эмас. Бу ўринда «Тошкент ҳақиқати», «Ташкентская правда», «Знамя дружбы» (Навоий области), «Хоразм ҳақиқати» область газеталари, Қўқонда чиқадиган «Меҳнат байроғи» «Знамя труда» шаҳар газеталари, Поп район «Коммунизм учун», Бағдод райони «Авангард» газеталари, кўп тиражли «Тракторостроитель» газетаси ва бошқа бир қатор матбуот органларини мисолга келтириш мумкин.

Шуни унутмаслик керакки, матбуот ходимлари, аввало сиёсий раҳбарлар бўлган редакторлар зиммасига революцион қайта қуришда рўй бераётган жараёнларни объектив таҳлил қилиш, жамоатчилик фикрини тўғри шакллантириш учун жуда катта масъулият юклатилгандир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленуми қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш вазифаларига тўхталганида, матбуотнинг ишини шу нуқтаи назардан таҳлил қилди.

Матбуотнинг айрим ходимлари ҳақиқатнинг бирдан-бир тарғиботчилари ролини ўз зиммаларига олишга интилаётганликлари, ўз позицияларини бехато, танқиддан ҳам холи деб ҳисоблаётганликлари пленумда эслатиб ўтилди. Бундай хатти-ҳаракат номақбулдир. Чунки, газета ёки журнал — айрим шахсларнинг хусусий минбари эмас, балки умумпартиявий ишдир.

Баъзи редакцияларда кўр-кўрона ошкоралик, дунёқараш позицияларини хиралаштириш тенденцияси намоён бўлди. «Советская Бухара» газетасининг редколлегияси партия органи саҳифаларидан руҳонийларга Совет ҳукуматининг ташқи сиёсий фаолияти ҳақида менсимасдан гапириш, дин ҳақидаги совет қонунлари аҳамияти ва моҳиятини шубҳа остига қўйиш имкониятини берди. Буни сиёсий кўрликдан иборат позиция, деб изоҳлашдан бошқа илож йўқ. Район газеталари фаолияти аксарият ҳолларда даврдан орқада қолмоқда, партия ташкилотлари ва меҳнат коллективларида қарор топаётган туб ўзгаришлар руҳига мувофиқ келмаётир. Кўпинча янгиланишнинг ташқи белгилари, дабдабали рубрикалар ва сарлавҳалар остида тафаккурнинг қолоқ андозалари яширинмоқда. Бу нарса Қорақалпоғистон АССРдаги бир қатор район газеталари саҳифаларида, айниқса, сезилаётир. Мазкур нуқсонлар район газеталарида босилаётган материаллар даражасини кўтариш, ҳаётга бевосита яқин турадиган бу матбуот органларига партиявий раҳбарлик савиясини ҳозирги юксак талаблар даражасига кўтариш энг муҳим вазифалардан эканлигини кўрсатиб турибди.

Республика матбуотининг ҳозирги туб бурилиш босқичидаги вазифалари ҳақида гапирганда М. С. Горбачевнинг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида республика раҳбар ходимлари ҳузурида сўзлаган нутқи журналистлар учун ҳам дастуруламал эканлигини уқтириш жоиздир. Унда ўртага қўйилган долзарб масалаларни ёритганда матбуот ҳаётимизни янада демократиялаштириш, туб иқтисодий ислоҳот, хўжалик ҳисобига, хўжалик юритишнинг янги методларига ўтиш очиб бераётган имкониятлардан меҳнат коллективларида тўлароқ фойдаланиш, республика экономикасини оғир аҳволдан чиқаришнинг реал йўлларини топиш ва уларни амалга оширишга меҳнаткашларни сафарбар этишни кўзлаши керак.

Шу билан бирга, газеталарнинг раҳбарияти, ижодий ходимлари, айниқса, партия турмуши бўлимлари ходимлари қайта қуриш тақдири ҳар бир партия комитети, партия ташкилоти, ҳар бир коммунист қандай ҳаракат қилишига ҳал қилувчи даражада боғлиқлигини унутмасликлари зарур. Бир-бирига қўшни икки партия комитети, бир хил шароитларда ишлаб, қайта қуриш талабларини ўринлатишда мутлақо ҳар хил самарага эришаётганини қиёсий таҳлилда кўрсатиб бериш матбуот таъсирчанлигини оширади, албатта. Республикадаги кўп сонли бошланғич партия ташкилотлари иши матбуотнинг диққат марказида бўлиши зарур. Чунки жойларда суст ҳаракат қилаётган, асосий масалаларни ҳал этишдан ўзини четга олаётган, мураккаб вазифалар ўринлашига аралашмай четда тураётган — хуллас, эскича яшаб, эскича ишлаётган партия ташкилотлари ҳали кўп. Уларни ғафлатдан, социал лоқайдлик ва беларволикдан узил-кесил қутултириш учун матбуот етарли имкониятларга эгадир. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясини партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари қандай тайёргарлик билан кутиб олаётганликлари, шу тайёргарлик чоғида қайта қуриш қандай бораётганлиги, ундан келиб чиқадиган сабоқлар матбуотнинг долзарб темалари ҳисобланади.

Қайта қуриш қаҳрамонлари, туб бурилиш босқичида меҳнат коллективлари эришаётган конкрет пировард натижалар хусусида шунчаки, ижобий хабарлар босишнинг ўзи кифоя қилмайди эндиликда. Ютуқларга қандай қилиб эришилгани, ибратли тажриба моҳиятини батафсил очиб бериш керакки, токи, шу ибратли ишларни бошқа жойларда ҳам такрорлаш, қайта қуришда умумий юксалишга эришиш мумкин бўлсин. Бунда редакцияга ҳаёт нафасини, янгиликларни олиб кирувчи газетхонларнинг хатларидан кенг фойдаланиш лозим.

Ижобий жиҳатларни кенг ёйиш билан бирга, танқидий чиқишларни сира сусайтириш мумкин эмас. Чунки, танқид янгиликка йўл очади, масъулиятни оширади, муваффақиятсизликлар, янглишишлар олдини олади. Бунинг учун танқид объектив, амалий, принципиал, асосланган бўлиши керак.

Революцион қайта қуриш босқичида матбуот ролининг ошиб бориши ҳар бир журналистдан экономика ва социал ҳаёт масалаларидан чуқур хабардорликни, ғоявий пухталик, маънавий поклик ва профессионал маҳоратни талаб қилмоқда. Буни матбуот органи мураббийлари бўлмиш партия комитетлари, редакцияларнинг сиёсий негизи — партия ташкилотлари, шахсан журналистларнинг ўзлари доимо эсда тутишга бурчлидирлар.

Қайта қуришни қўллаб-қувватлаш, ҳимоя қилиш, мамлакатнинг социал-иқтисодий ривожланиши жадаллашувига фаол кўмаклашиш, КПСС XXVII съезди ва партия Марказий Комитетининг ундан кейинги Пленумлари қарорларини амалга ошириш учун астойдил курашиш — матбуотнинг жонажон бурчидир.

Сиз севиб ўқийдиган китоблар мана шу цехларда дунёга келади. Китобларнинг ҳар бир саҳифаси матбаачиларнинг қалб қўри, кўз нури билан йўғрилган.

Суратларда: (чапда) «Матбуот» ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси В. Колесников, цех бошлиғи М. Зоитов, бригада бошлиғи С. Ахтямовлар. Ўнгда — саҳифалаш цехида иш қизғин.

С. МАҲКАМОВ, Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССРДАГИ «ПРАВДА ВОСТОКА» РЕСПУБЛИКА ГАЗЕТАСИ ВА ОБЛАСТЬ ГАЗЕТАЛАРИ РЕДАКЦИЯЛАРИНИНГ АЛОҲИДА ЎРНАК КЎРСАТГАН ХОДИМЛАРИНИ СССР ОРДЕН ВА МЕДАЛЛАРИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Совет матбуотида кўп йил самарали ишлаганликлари учун **мукофотлансинлар:**

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН

Абдуллаев Аминжон — «Коммуна» газетаси редакцияси бўлими мудири, Фарғона шаҳри.

Бурцева Антонина Прокофьевна — «Ударник» область босмахонасининг катта мастери, Наманган шаҳри

Гарипов Рафқат Гарипович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг ҳарф терувчиси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНИ БИЛАН

Алиев Ғулом — «Ленин йўли» газетаси редакциясининг фотомухбири, Самарқанд шаҳри

Бродский Яков Моисеевич — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг ҳарф терувчиси.

Костин Иван Васильевич — «Ферганская правда» газетасининг редактори

Сизов Иван Дмитриевич — «Наманганская правда» газетаси редакторининг ўринбосари

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН

Абдураҳмонов Исо — «Ленин йўли» газетаси редакциясининг бўлим мудири, Самарқанд шаҳри

Алтунин Валерий Георгиевич — «Правда Востока» республика газетаси редакторининг ўринбосари

Антипин Валерий Александрович — «Ферганская правда» газетаси редакциясининг масъул секретари

Бандуркин Владимир Александрович — «Наманганская правда» газетаси редакциясининг катта мухбири

Жидков Владимир Антонович — «Ленинский путь» газетаси редакторининг ўринбосари, Самарқанд шаҳри

Нажмиддинов Манноб — «Ленин йўли» газетаси редакторининг ўринбосари, Самарқанд шаҳри

Сорокин Евгений Николаевич — «Андижанская правда» газетаси редакторининг ўринбосари

Султонов Комил Загитович — «Андижанская правда» газетаси редакциясининг бўлим мудири

Генштке Юрий Романович — «Ферганская правда» газетаси редакциясининг бўлим мудири

Киреева Ирина Михайловна — «Ленинский путь» газетаси редакциясининг бўлим мудири, Самарқанд шаҳри

Кшивицкая Адолья Захаровна — «Наманганская правда» газетаси редакциясининг катта машинисткаси

Магай Василий Семёнович — «Правда Востока» республика газетаси редакциясининг ўз мухбири

Муллаев Тошқўзи — «Коммуна» газетаси редакциясининг ўз мухбири, Фарғона шаҳри

Орлов Леонид Константинович — «Андижанская правда» газетаси редакциясининг масъул секретари

Петров Николай Николаевич — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг катта мастери

Танхельсон Александр Григорьевич — «Правда Востока» республика газетаси редакциясининг бўлим мудири

Тўхтасинова Раҳима Рустамовна — «Коммуна» газетаси редакциясининг хатлар ҳисобчиси, Фарғона шаҳри

Циканов Константин Владимирович — «Правда Востока» республика газетаси редакциясининг ўз мухбири.

«МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАНЛИГИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

Алиев Ринат Наримонович — «Наманганская правда» газетаси редакциясининг бўлим мудири

Жуманов Ҳасан Холмирзаевич — Морозов номидаги Самарқанд область босмахонасининг ҳарф терувчиси

Ионов Игорь Николаевич — «Андижанская правда» газетаси редакциясининг бўлим мудири

Колчанов Александр Дмитриевич — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг матбаачиси

Коренева Жанна Васильевна — «Ферганская правда» газетаси редакциясининг катта корректори

Коротченко Валентина Николаевна — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг ҳарф терувчиси

Потапова Елена Трофимовна — «Ленинский путь» газетаси редакциясининг корректори, Самарқанд шаҳри

Сайфиддинов Нормаҳмат — «Ленин йўли» газетаси редакциясининг катта мухбири, Самарқанд шаҳри

Саримсоқов Машраб Саидович — «Коммуна» газетаси редакциясининг фотомухбири, Фарғона шаҳри

Юрьева Клавдия Григорьевна — Морозов номидаги Самарқанд область босмахонасининг ҳарф терувчиси

III ДАРАЖАЛИ МЕҲНАТ ШУҲРАТИ ОРДЕНИ БИЛАН

Жиянбоев Йўлдошбой — Фарғона область босмахонасининг ҳарф терувчиси

Исмоилов Козим Абдулаевич — Ўзбекистон Компартияси Андижон область комитети босмахонасининг ҳарф терувчиси

Эргашев Иброҳим Шомуродович — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриёти босмахонасининг матбаачиси

«ШАВКАТЛИ МЕҲНАТИ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

Вершинин Станислав Григорьевич — Фарғона область босмахонасининг ҳарф терувчиси

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. ГРОМИКО.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль, 1988 йил 19 апрель.

А. А. ГРОМИКОНИНГ РУМИНИЯГА ҚИЛАДИГАН РАСМИЙ ДЎСТЛИК ВИЗИТИ ТЎҒРИСИДА

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушескунинг таклифига биноан шу йил май ойининг иккинчи ўн кунлигида расмий дўстлик визити билан Румыния Социалистик Республикасига боради.

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

Муваффақият — меҳнатга боғлиқ

«Ҳосил-88»: «Дала — редакция» телефон линиясида

— Районингизда ўн иккинчи беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини бажариш йўлида қандай ишлар амалга ошириляпти? «Совет Ўзбекистони» мухбири Р. Ешимбетовнинг бу саволига Қорақалпоғистон АССР Шуманай район агросаноат бирлашмаси кенгашининг раиси Б. СМАИЛОВ телефонда шундай жавоб қилди:

— Бу йил районимиз хўжаликлари пландан ташқари минг тонна «оқ олтин» етиштириб, ялпи хирмонни 34500 тоннага етказишга аҳд қилдилар. Шу мақсадда район бўйича 17 минг 735 гектар майдонга чигит экилди. Айни кунларда чигит униб чиққан пайкалларда ниҳоллар меҳр билан парваришланмоқда.

Тадбиркор деҳқонлар барча резерв ва имкониятларни ишга солиб, техникадан самарали фойдаланиб, меҳнат унумдорлигини кун сайин оширмоқдалар. «Шуманай» совхоз-техникуми пахтакорлари бу ишда барчага ибрат бўлишяпти, 2560 гектар майдонга чигит эккан хўжалик миришкорлари она-Ватанга 5100 тонна «оқ олтин» сотиш ниятида астойдил тер тўкишяпти. Ҳар гектар майдондан 25—30 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжаллаётган У. Есмағамбетов, С. Хўжааҳметов, Ў. Дуйсенгалиев, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Сариев бошлиқ бригадаларнинг коллективлари ғўза ниҳолларига дастлабки ишлов бермоқдалар. Улар ниҳолларни меҳр билан парвариш қилиб, тўла гектарлар ҳосил қилишга эришяптилар.

Гагарин номли совхоз пахта тайёрлаш планини ҳар йили Автоном республикамизда биринчилар қатори бажаради. Хўжалик деҳқонлари оилавий пудрат звенолари тузиб ишламоқдалар. Ўтган йили бу ерда 137 оилавий звено ишлаб, ҳаммаси план ва социалистик мажбуриятларини ортиғи билан бажарган эди. Бу йил улар сони 154 тага етди. Уларга 1160 гектар майдон биркитилди. Пудратчи звенолар ана шу майдонлардан 2700 тонна пахта етиштиришга ваъда беришди.

Умуман районимиз хўжаликлари бўйича пудратчи бригадалар ва оилавий звеноларнинг ташкил этилиши пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан олинадиган ҳосилдорликни янада оширишда катта роль ўйнайди. Бу йил 597 та оилавий звенога 7700 гектар майдон биркитилди. Ана шу майдонларда 15 минг 500 тонна пахта етиштирилади. Бу район бўйича етиштириладиган хом ашёнинг 47 процентини ташкил этади. Хўжаликларда чек системасига ўтишга киришилмоқда. Бу эса ўз навбатида хўжалик ҳисобига тезроқ ўтишни таъминлайди.

Хуллас, районимизда «Ҳосил-88» программасида белгиланган план ва мажбуриятларнинг бажарилиши сари дастлабки қадам ташланди. Айни кунларда баҳор қуёши қиздираётган кўз илғамас пахтазорларимизда ғўза парвариши жадал давом этяпти.

Маълумки, ҳосил ҳар туп ниҳолдан олинади. Шунинг учун ҳам тўла гектарлар ҳосил қилиш, ҳар туп ниҳолни авайлаб асрашга ҳаракат қиляпмиз. Ола униб чиққан жойларни тўлдириш, ниҳолларни бақувват ва соғлом қилиб ўстириш-бўлажак мўл ҳосилнинг гарови. Ғўза парваришида банд бўлган кишиларга барча маданий-маиший шароитларни яратиб бериш бизнинг бурчимиздир.

ДАСТЛАБКИ ИШЛОВ БЕРИЛМОҚДА

Қумқўрғон районидаги «Пахтакор» совхозида бу йил чигит ҳар қачонгидан эрта экилди. 2181 гектар майдоннинг барчасида уруғ қийғос униб чиқди. Хўжаликнинг Махсум Ҳазратқулов, Хурсанд Чориев, Иброҳим Останақулов бошлиқ бригадаларида ғўза культивацияси бошлаб юборилди. Тажрибали тракторчилар Шайдулло Омонов, Очилди Абдуллаев, Тўрахон Чориевлар дала юмушларида пешқадам. Эрта-индин улар чопиқ тракторларга тақиб қўйилган 48 та культивация ва 30 та «СУЗ» аппаратини ҳам ишга туширадилар.

Ўтган йили давлатга пландаги 6800 тонна ўрнига 7500 тонна пахта сотиб, унинг 88 процентини машиналарда териб олган хўжалик пахтакорлари бу йил ялпи ҳосилдорликни 8 минг тоннага етказишга ва гектаридан 32,5 центнердан хирмон кўтаришга бел боғлашган.

А. ХАЛИЛОВ.

Байроқдорлик масъулияти

● «Узагропромтехмонтаж» республика тресги 1987 йил Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритди.

— Байроқдорлик трест коллективини янги марраларни эгаллашга руҳлантирмоқда, — деди трест планиқтисод бўлими бошлиғи Н. Галуханова. — Монтажчилар 1988 йил ярим йиллик топшириғини 23 июнь кунигача бажариб, XIX Бутуниттифоқ партия конференциясини муносиб нишонлаш чораларини кўрмоқдалар. Шу йилнинг тўрт ойлик плани муддатидан илгари ошириб бажарилди.

И. АХМЕТОВ.

Пешқадамлар

● Тошкент геология ишлаб чиқариш бирлашмаси экспедицияларида XIX Бутуниттифоқ партия конференциясини муносиб кутиб олиш учун мусобақа авж олмоқда.

Олмалиқ экспедициясининг мастер С. Зокиров, Шарқий Қурама экспедициясининг мастер А. Киселев, Чирчиқ экспедициясининг мастер Г. Гончаров етакчилик қилаётган бригадалари ҳозирнинг ўзидаёқ беш йиллик уч йили марраларини эгаллаб қўйдилар. Улар партия конференцияси очилиш кунигача планга қўшимча яна анча иш бажарадилар.

М. КОМИЛХЎЖАЕВА.

Кунига 2-2,5 норма

● Пискент пахта тозалаш заводи азаматлари шу кунларда, айниқса, ғайрат билан меҳнат қилаётирлар.

Корхонанинг Александр Северов, Ортиқ Йўлдошев, Собиржон Отаев, Икром Насриддинов сингари ўнлаб ишчилари XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси шарафига баланд руҳ билан меҳнат қилиб, ҳар сменада 2—2,5 норма маҳсулот тайёрламоқдалар.

У. МУҲАМЕДОВ.

ДЎСТОНА СУҲБАТ

4 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Трилоки Натх Каулни қабул қилди.

Бўлиб ўтган дўстона суҳбатда СССР билан Ҳиндистоннинг ҳамкорлиги Осиё сиёсати нуқтаи назаридангина эмас, жаҳон сиёсати нуқтаи назаридан ҳам мамлакатларимиз учун аҳамиятли эканлиги қайд этилди. Давлатларимизнинг раҳбарлари — М. С. Горбачев ва Ражив Гандининг учрашувлари чоғида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш йўли ўзгармаслиги бир неча бор таъкидланди.

Совет Иттифоқининг тинчлик ташаббусларига ва жумладан, Афғонистондаги аҳвол бартараф этилишига суҳбат вақтида юксак баҳо берилди, Женевада имзоланган битимлар бунда катта роль ўйнаши лозим.

Р. Н. Нишонов Ўзбекистон турмушининг барча соҳаларидаги қайта қуриш қандай бораётганлигини, республика партия ташкилоти ҳал этаётган вазифаларни гапириб берди. Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришга катта эътибор берилди. Совет Иттифоқи республикалари билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстона алоқалар Совет — Ҳиндистон муносабатларининг муҳим жиҳати бўлиб, шу муносабатларга янада хилма-хиллик бахш этмоқда.

Ўзбекистон ССР делегациясининг Тошкентдаги Ҳиндистон Бош консулхонаси ташаббуси билан уюштирилган амалий ҳамкорлик конференцияси ишида қатнашиш учун яқинда Ҳиндистонга қилган сафари натижаларидан мамнуният изҳор этилди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР ташқи ишлар министри С. О. Азимов, Ҳиндистон Республикасининг СССРдаги элчихонаси маслаҳатчиси Вина Сакри, Ҳиндистон Республикасининг Тошкентдаги Бош консули вазифасини ижро этувчи Рахуль Кулшрештха қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

«Ҳиндистон хотин-қизлари» виставкаси очилди

Ўзбекистон рассомлар союзининг марказий кўргазмалар залида 4 май куни «Ҳиндистон хотин-қизлари» виставкаси тантанали очилди. У дўст мамлакат хотин-қизларининг ҳаёти, турмуши ва меҳнатини тасвирлайди. Стендларга қўйилган хотин-қизлар ижоди намуналари — кашталар, безаклар, миллий кийим-кечак, газлама, уй-рўзғор асбоблари, ўйинчоқлар тошкентликларни ғоят қизиқтиради, Тошкентда «Хотин-қизлар ва меҳнат» мавзуида ўтаётган Совет-Ҳиндистон семинарининг қатнашчилари виставканинг дастлабки томошабинлари бўлдилар.

Виставкани очиш маросимида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова, Ҳиндистон республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Т. Н. Кауль нутқ сўзладилар.

Мен серқуёш ва меҳмондўст Тошкент билан яна учрашаётганимдан хурсандман, деди элчи. Ўзбекистон пойтахти Советлар диёрида мен учун Москва каби жонажон шаҳар бўлиб қолди. Бугун биз очаётган виставка ҳинд жамияти турмушининг барча соҳаларида хотин-қизларнинг муҳим ролини акс эттиради.

Виставкани очиш маросими охирида Тошкентга атайин келган ҳинд артистлари жозибадор концерт қўйиб беришди.

(ЎзТАГ).

БУГУН— СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ

ҲАҚИҚАТ ВА ОШКОРАЛИК МИНБАРИ

• XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси олдидан

ҲАЁТ ТЎЛА АКС ЭТСИН

«Совет Ўзбекистони» анкетаси

1. Коллективингизда, партия ташкилотингизда қайта қуриш қандай боряпти? Унинг дастлабки босқичи қандай якунланди?

2. Янгича ишлаш тажрибаларидан қайси бирлари диққатга сазовор ва уни қандай ёйса бўлади?

3. Сизнингча қайта қуришга нималар халақит беряпти? Қайси ишда ҳали ҳам турғунлик ҳукм сурмоқда?

«Совет Ўзбекистони» анкетаси саволларига Фарғона область «Коммуна» газетаси редакторининг ўринбосари Аъзамжон ОРТИҚОВ жавоб беради.

1. Газетада ишлаётганимга яқинда ўттиз йил бўлди. Очиқ гап, матбуот ошкоралик минбари эканини ҳозиргидек тўла-тўкис намоён этмаган эди. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейинги йиллар мобайнида «Коммуна» газетаси саҳифаларида ҳам ҳаёт ўз қувонч ва ташвишлари, муаммолари билан, қўйингки, барча қарама-қаршиликлари, зиддиятлари билан яққол кўрина бошлади. Схематик, жонсиз материаллардан зериккан газетхон энди газетанинг ҳар бир сонини орзиқиб кутадиган бўлди. Агар 1985 йилда газетамиз 50 минг нусха атрофида чоп этилган бўлса, ҳозир қарийб 65 минг нусхада чиқмоқда. Шу йилнинг январидан бошлаб редакциямиз рентабелли ташкилотга айланди ва хўжалик ҳисоби асосида ишлаяпти.

Шу йилнинг биринчи кварталида редакцияга икки мингдан ортиқ турли мавзудаги хат-хабарлар, мақолалар келди. Уларнинг асосий қисми газета саҳифаларига олиб чиқилди. Редакция почтасида танқидий материалларнинг кўпайганлиги ўқувчилар ижтимоий активлигининг ошганлигидан далолат беради. Уч ой мобайнида 116 та танқидий хат олинди. И. Ильинскийнинг «Фарғоналик Дон Кихот» публицистик мақоласи газетанинг уч сонида эълон қилинди. «Умрингизда нима орттирдингиз?», «Боқимандалар», «Куйган юрак фарёди», «Ўргимчак уяси» каби қатор мақолаларда идеология ишидаги юзакичилик, расмиятчилик, коммунистик ахлоқ нормаларини поймол этиш ҳоллари қаттиқ танқид қилинди.

Маълумки, областимизда экологик жиҳатдан ҳал қилиниши лозим бўлган қатор муаммолар йиғилиб қолган. Редакция шу мавзуда изчил чиқишлар қилмоқда. Область прокурори А. Отажоновнинг «Бепарволик кечирилмайди», ирригатор Қ. Умаррасуловнинг «Манзилгоҳ соҳиллар қани?» сарлавҳали мунозарали мақолалари газетхонлар ҳукмига ҳавола қилинди. Редакция ҳозир ҳам ана шу мақолалар юзасидан кўплаб хатлар олаётир.

Газетада ҳали қайта қуриш моҳиятини тўла-тўкис ўзлаштиролмаган, унга очиқдан-очиқ ёки яширинча тўсқинлик қилаётган одамлар ҳақида қатор принципиал танқидий мақолалар, фельетонлар бериб борилипти. «Сув бошидан лойқа» сарлавҳали танқидий мақолада умумий овқатланиш корхоналари бошқарув аппаратидаги иллатлар дадиллик билан очиб ташланди.

Бироқ биз ҳали ўз ишимизда тўлақонли ўзгариш қилганимиз йўқ. Областнинг иқтисодий ривожланишига доир туб проблемаларни, одамларда янгича фикрлашни шакллантириш муаммоларини янада дадилроқ, ўқишлироқ, ёрқинроқ олиб чиқиш учун тинмай изланишимиз лозим.

2. Қайта қуриш сиёсатининг моҳиятини оммага етказишда журналистнинг масъулияти катта. Редакция коммунистлари давр талабларидан тегишли хулоса чиқариб, ишга, партия топшириқларига муносабатни кескин ўзгартирдилар, десам хато қилмайман. Партия ташкилоти коммунистларнинг ижодий ҳисоботларини мунтазам тинглаб боряпти. Муҳокамаларда коммунистлар ҳамкасблари ижодини ҳар тарафлама таҳлил этиб, камчиликларини рўй-рост айтишяпти. Коммунист Х. Холматов ҳамон майда мавзулар атрофида ўралашиб, жиддий изланишларга интилмаётганлиги унинг ҳисоботи эшитилганда айтилди. Партия турмуши бўлими мудири А. Қодировнинг ижодий ҳисоботини тинглаш жараёнида коммунистлар партия қуйи бўғинлари фаолияти, партияга қабул, ёш коммунистлар билан ишлаш масалалари яхши ёритилмаётганлигини айтиб, ундан мана шу мавзуларга эътиборни кучайтиришни талаб қилдилар. Ижодий ҳисоботлардан сўнг журналистларнинг ишларида бир қатор ижобий ўзгаришлар рўй беряпти.

Редакция бошланғич партия ташкилоти ижодий коллектив куч-ғайратини қайта қуришнинг асосий масалаларини ёритиш, газета ўз ўқувчиси учун катта вазифаларни ҳал этиш жараёнида муносиб ҳамроҳ бўлиб қолишига қаратяпти.

3. Матбуотнинг омма орасидаги обрўсини янада ошириш, унинг таъсир кучини юксалтириш учун менимча икки тўғаноқни бартараф этиш лозим. Биринчиси, журналист кадрлардаги синчковлик ва билимдонликнинг етишмаслиги оқибатида пайдо бўладиган хом-хатала материаллар масаласи. Хом-хатала материал дейилганда мен социал адолат принциплари, кундалик турмушдаги ўткир конфликтли ҳолатларни бошқа вазминлик, билимдонлик, мантиқий асослаш эвазига эмас, аксинча дастлабки таассуротлар, шахсий эҳтиросларга кўпроқ ўрин бериш билан ёзилган мақолаларни тушунаман. Буюк чекистнинг иборасини ишлатадиган бўлсак, журналистда ҳам қайноқ қалб, лекин совуқ ақл бўлиши лозим. Афсуски, баъзан «қайноқ қалб» билан, лекин етарлича ўрганилмай ёзилган материалларга дуч келасанки, улар сохта шов-шув тарзида дастлаб кўпчилик эътиборини тортади-ю, бироқ кўп ўтмай совун пуфагидай ёрилади. Албатта, бундай материаллар газета кўрки бўлолмайди.

Иккинчи томондан партия, совет, хўжалик органлари айрим раҳбарларининг матбуот чиқишларига менсимай қарашлари ҳам ишимизга жиддий тўғаноқ бўляпти. Аёлларнинг ўз жонига қасд қилишидай мудҳиш воқеалар ҳақида газетамиз ўз вақтида анчагина материаллар уюштирди. 1986 йил 28 ноябрда М. Аҳмедованинг «Кейинги пушаймон» сарлавҳали мақоласи эълон қилинди. Унда Фарғона районидаги ёш қизнинг фисқ-фужур қурбони бўлганлиги, бунда маҳаллий партия, совет органлари, жамоат ташкилотларининг айби борлиги кўрсатилган эди. Афсуски, район ташкилотлари хотин-қизларнинг аҳволини енгиллаштириш, уларни ижтимоий-фойдали меҳнатга жалб этиш хусусида жиддий қайғурмади. Оқибатда, шу районда кейинги йилларда хотин-қизларнинг ўз-ўзига ўт қўйиши ходисалари яна рўй берди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Лекин, энг муҳими, биз — журналистлар ҳаёт ҳақиқатини баралла, очиқ-ойдин газета саҳифасига кўчиришдан чўчимаслигимиз лозим.

• Партия комитети ва газета

РЕДАКЦИЯ ЖАВОБ КУТАДИ

«Совет Ўзбекистони» давра суҳбати

«Кўпгина ўртоқлар, — дейилади Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг X пленумида, — матбуотнинг ҳар қандай танқидий чиқишига жиззакилик билан муносабатда бўлиб, бутун эътиборни айрим етарли даражада текширилмаган гапларга қаратмоқдалар. Биз ҳаммамиз ўзимизда сиёсий маданият — мунозара маданиятини, фикрлар хилма-хиллигини, энг жиддий муаммоларни ҳам ошкора муҳокама қилиш кўникмасини тарбиялашимиз зарур».

Самарқанд области журналистлари билан бўлиб ўтган давра суҳбатида ҳам асосан матбуот чиқишларининг таъсирчанлигини ошириш хусусида фикр юритилди. Унда «Совет Ўзбекистони» газетаси мухбири Ж. Маматов, «Ленин йўли» область газетаси катта мухбирлари С. Ҳусаинов, Ҳ. Нуруллаев, Жомбой район «Шонли меҳнат» газетаси редактори, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист М. Мажидов, Булунғур район «Коммунист» газетаси редактори Й. Отамуродов, Нарпай район «Пахтакор овози» газетаси редактори ўринбосари Н. Пардаевлар иштирок этишди.

Ж. МАМАТОВ: — Кейинги пайтларда «Совет Ўзбекистони» Самарқанд областидан бир қатор танқидий материаллар берди. Афсуски, бу чиқишларнинг аксарияти айрим раҳбарларга ёқмади. Улар ўзларига тегишли кишиларни турли йўллар билан ҳимоя қилишга уриндилар. Газета чиқишига юзаки жавоб бердилар. Жумладан, Самарқанд шаҳар партия комитети «Сиёбда тартиб бўладими?», Пайариқ район партия комитети «Тилла соат кимга берилди?», область агросаноат комитети «Қиш дастурхонида нима бўлади?» сарлавҳали танқидий мақолаларга ана шундай муносабатда бўлишди. Жомбой районидаги Улуғбек номли совхозда клуб қурилиши ўн беш йилдан бери сансалорликка солинаётганлиги танқид қилингач, область агросаноат комитети раиси М. Холбўтаев редакцияга юзаки жавоб йўллади. Газетада қайтадан материал босилди. Шундан кейин 1988 йил планига киритилган объектни пландан чиқариб ташлашди. Чунки ўртоқ М. Холбўтаев ва унинг муовини М. Кимнинг жаҳли чиқдида. Бундай мисоллар кўп. Область партия комитети биринчи секретари Н. Ражабов журналистлар билан учрашганда бу ҳолни қаттиқ қоралади, область партия активлари йиғилишида бундай яроқсиз иш услуби танқид қилинди. Шунга қарамасдан ҳали аҳвол ўзгарган эмас.

С. ҲУСАИНОВ: — Тўғри. Матбуот чиқишларига принципиал жавоб берилмаётгани бепарволик «касали»нинг чуқур илдиз отганидан далолат беради. Шу ўринда «Ленин йўли» область газетаси чиқишларига ҳам айрим раҳбарлар менсимай қараётганини айтиш керак. Масалан, газетанинг шу йил 16 январь сонида «Хизмати яхшику-я, пуличи?» сарлавҳали танқидий мақолада Пастдарғом районидаги ремонт ишлаб чиқариш корхонасида рўй берган камчиликлар асосли равишда танқид қилинган эди. Аммо область агросаноат комитетининг механизация бўлими бошлиғи Ш. Зиётов редакцияга ёзган жавоб хатида ремонт ишлаб чиқариш корхонасини кўкка кўтариб мақташдан нарига ўтмади. Хўжалик ислоҳоти муаммоларини шу зайлда дарров унутишди.

Газета бу темага яна қайтди, лекин область агросаноат комитети унга ҳанузгача аниқ жавоб бергани йўқ. Қизиқ, айрим раҳбарлар нега камчиликлардан кўз юмишади? Ахир, партия иқтисодий ислоҳотни амалга оширишни уларга ишонмоқда-ку?! Нега улар ишончни поймол қилишади?

М. МАЖИДОВ: — Худди ана шу масалада биз ҳам район партия комитетининг қўллаб-қувватлашига муҳтожмиз. Район партия, совет органлари ўз газетасини қўлламас экан, қайта қуриш қуруқ гаплигича қолаверади.

Н. ПАРДАЕВ: — Газета қайта қуриш жарчиси, курашчиси бўлиши учун уни қўлламоқ керак. Бу йил газетамизда 32 та танқидий мақола босилди. Шунинг ўнтасига район партия комитети аралашувидан кейин жавоб олдик. Бир қатор чиқишларимиз райком бюросида муҳокама қилинди. Танқидимиз асосли деб топилгач, бюро мажлисида «Победа» колхози правлениеси раиси Ш. Жабборов ишдан олинди. Жиддий камчиликлари фош этилгач, йўл қурилиши бошлиғи С. Ашуров ҳам ишдан четлатилди.

Ж. МАМАТОВ: — Танқид энг аввало, тарбиядир. Аммо танқид остига олинган баъзи бебурд, лоқайд, жиноят йўлига кирган кишиларни фақат «ҳайфсан» билангина сийлаш қайта қуриш ишига путур етказади. Масалан, «Совет Ўзбекистони»да чиққан «Савдодаги савдолар» мақоласида қилмишлари очилган, кўра-била туриб жиноятга қўл урган кишиларнинг айримлари «ҳайфсан», «вазифаси пастлатилди» сингари «қалқон»лар билан ҳимоя қилиб қолинди. Область халқ контроли комитети қайта текшириш ўтказганда улар ўз «фаолият»ларини давом эттиришаётгани аниқланди. Ҳатто ўғрилик, харидор ҳақига хиёнат қилганларнинг баъзилари мукофотга тавсия этилди, енгил машинани навбатсиз олди. Хўш, буни қандай тушуниш мумкин?

Й. ОТАМУРОДОВ: — Ҳозир бизнинг районимизда планлар ошириб уддаланяпти. Социал юксалиш йўлидан боряпмиз. Чунки танқид ва ўз-ўзини танқид, ошкоралик, меҳнаткашни қадрлаш, ҳамма нарсани ўз номи билан аташ сингари принциплар жорий этилмоқда. Район партия комитети ҳар ҳафта газетамизнинг танқидий чиқишларига олган жавобларни суриштиради. Аввалига баъзилар райком ҳамма ишни ўз гарданига оляпти, деб ўйлади. Лекин танқидий чиқишлар доимо назоратда тургани учун вақтида жавоб олиш йўлга қўйилди. Кейинги вақтларда райкомга: «Танқидга жавоб бермаслик фактлари йўқ», деб айтяпмиз.

С. ҲУСАИНОВ: — Газетамизнинг шу йил 6 январь сонида «Қишлоқ қачон обод бўлади?» сарлавҳали танқидий мақола чоп этилганди. Унда газетхон Д. Қобилова Ургут районидаги Крупская номли колхознинг Ўроқбойжар қишлоғида ҳеч қандай ободончилик ишлари амалга оширилмаётганини куйиниб ёзди. Кўп ўтмай райижроком раиси Р. Турсунов редакцияга мазкур қишлоқда жуда кўп иш қилинганини ва қилинаётгани ҳақида силлиққина хат ёзди. Наҳотки, газетхон алдаса? Ҳали саволга жавоб топмасимиздан «Октябрь алангаси» район газетасини олдик. Унда «Эътиборсизлик қачонгача?» сарлавҳаси билан район Совети депутати Х. Мўминова ва яна ўн уч кишининг арзи босилганди. Бу ҳам райижрокомнинг редакцияни алдашга уринганини кўрсатиб турибди. Бу эса «Ўз-ўзини алдаш эмасми?» сарлавҳали мақолага асос бўлди. Энди қандай жавоб келаркин, билмадим?

Ж. МАМАТОВ: — Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленумида айтилган мана бу гапларни қайта ва қайта ўқиб, уқиб олишимиз керак: «Район газеталарида босилаётган материаллар даражасини кўтариш энг муҳим вазифалардан биридир. Уларнинг фаолияти аксарият ҳолларда даврдан орқада қолмоқда, партия ташкилотларида ва меҳнат коллективларида қарор топаётган туб ўзгаришлар руҳига мувофиқ келмаётир». Бундан тегишли хулоса чиқармоқ лозим, албатта.

М. МАЖИДОВ: — Танқид газетада босилиб, орадан вақт ўтиб ҳаммаси унутилса киши ўз меҳнатига ачинади. Танқидни ёзиш осон эмас. Қанча ўрганиш, ўйлаш, мутолаа, мушоҳада, меҳнат қилиш керак. У мавҳумликка кетаверса, ижодкор бир ёзади, икки ёзади, уч ёзади, кейин қўлини қўлтиққа уради-да.

Х. НУРУЛЛАЕВ: — Бу гапда жон бор. Жомбой район партия комитети танқидга бефарқ қарайди. Бу райижроком, РАПО ва бошқа идораларга ҳам «юққан». Улар «Ленин йўли»нинг танқидий чиқишларини ҳам оғриниб қабул қилишади.

Ж. МАМАТОВ: — Газетага эътибор идеологик ишнинг муҳим бўғинидир. Самарқанд районида кейинги йилларда ғоявий ва сиёсий-тарбиявий ишлар бўшашиб кетди. Райком бюроси идеология ишини кейинга суриб қўйди. Инсон ҳақида ўйлаш унутилди. Социал адолат принциплари бузилди. Райком ва ижрокомнинг ҳафсаласизлиги «Шарқ тонги» газетасида ҳам сезилди. Принципиал танқид камайди, борлари ҳам эътиборсиз қолди. Оқибатда районда мураккаб вазият вужудга келди. Область партия комитети бюроси райком секретарларини партиявий жазога тортди.

Самарқанд область партия комитети секретари Ф. ШУКУРОВА суҳбатга якун ясади. — Танқидни таъқибга олишнинг жуда силлиқ йўли ўйлаб топилгани яқинда «Правда», «Известия» газеталарида ҳам кўнгилсиз иш сифатида қайд этилди.

Областимизда ҳам шундай ҳоллар учраяпти. Бу область партия комитетининг пленумида, область партия активи йиғилишида кескин қораланди. Танқид тўғри, ҳаққоний, самимий ёзилса-ю, уни тан олишмаса... Хўш, ким ютади, ким ютқазади? Самарқанд шаҳар партия комитети «Сиёбда тартиб бўладими?» сарлавҳали мақолага вақтида принципиал жавоб берганда эди, ҳозир яна бу мавзуга қайтилмасди. Ахир, ҳалигача бу машҳур бозор чайқовчилар, меҳнатсиз даромад кўрувчилардан халос бўлган эмас.

Область партия комитетининг бюро мажлисларида республика газеталари чиқишларига алоҳида эътибор бериш зарурлиги, область, район газеталарини қўллаб-қувватлаш ҳақида бир неча бор гапирилди. Лекин кўриниб турибдики, ҳали ҳамма жойда бундан тўғри хулоса чиқариб олинмаган. Бу энг аввало, идеология билан шуғулланувчи кадрларимизнинг қатъиятсизлигини кўрсатади. Партия ташкилотлари матбуотнинг ҳаққоний, принципиал чиқишларини доимо қўллаб-қувватлашлари лозим.

Область, район газеталарида аввало, таъсирчан, долзарб, муҳим аҳамиятга молик танқидни кўпайтирмоғимиз керак. Бир-икки марта чиқиш билан кифояланмаслик зарур. Ахир қайта қуриш — ҳақиқий жанг, ҳақиқий кураш. Шундай экан, жавоб бермади, деб ранжиб қўяқолмасдан, аксинча курашмоқ керак. Кураш кишини тарбиялайди.

Газета — халқ минбари, қайта қуришнинг кўзгуси, қудратли қуролидир. Бу кўзгу журналистнинг ўткир, ҳароратли сўзи билан мунаввардир. Лекин матбуот шахсий манфаатлар, инсоннинг қадр-қимматини камситиш учун хизмат қилмаслиги керак. Журналист партия ва халқ ишониб топширган бундай юксак минбарни ғоят қадрлаши даркор.

Тўқнашув

ёки район газетасининг министр билан ёзишмалари

«Шофиркон ҳақиқати» район газетасининг шу йил 28 январь сонида «Ўгай кўз нигоҳи остида» сарлавҳали мақола босилди. Ушбу материал Ўзбекистон ССР Енгил саноат министри Э. Таймазов, Бухоро пиллакашлик фабрикаси директори Мўминовага очиқ хат тарзида эълон қилинган эди.

«Ҳурматли ўртоқ министр! — дейилади район газетаси редактори А. Ҳасановнинг республика енгил саноат министри Таймазовга юборган расмий хатида. — ...«Ўгай кўз нигоҳк остида» мақоласининг сизга Очиқ хат тарзида ёзилганлиги бежиз эмас. Бухоро пиллакашлик фабрикасининг Шофиркондаги участкасида ғоят ташвишли аҳвол вужудга келди. Бу ҳақда область, республика матбуотида қатор танқидий материаллар ҳам босилди. Участка маъмурияти область пиллакашлик фабрикаси дирекциясига мавжуд нуқсонлар хусусида бир неча марта мурожаат қилди. Афсуски, ижобий ўзгаришлар сезилмади. Шуни назарда тутиб, район газетаси редколлегияси Сиз билан матбуот орқали мулоқот қиляпти...».

Дарҳақиқат, фабриканинг Шофиркондаги участкасида аҳвол ташвишли. 1988 йил январида участка хўжалик ҳисобида ишлашга ўтди. Аммо янги иқтисодий методга ўтишда кўплаб муаммолар кўндаланг бўлди. Етти йилдирки, участкада лаборатория, пилла саралаш цехи йўқ. Участкага мустақиллик бериш йўли билангина мавжуд муаммоларнинг бир қанчасини ҳал этиш мумкин эди. Шунингдек, 400 дан зиёд ишчи меҳнат қиладиган бу корхонада ишлаш ва дам олиш учун етарли шарт-шароитлар йўқ. Чунончи клуб, кийиниш хонаси, душ ва бошқа маданий-маиший объектлар қуриш зарур. Шундай шароитда ишчилар уч сменада меҳнат қилишмоқда. Участкада кадрлар қўнимсизлиги авж олган. Ҳар йили 120—150 нафар малакали ишчи корхонадан кетиб қоляпти. Сабаби аниқ: шароит ёмон.

Бухоро пиллакашлик фабрикаси директори Мўминова, партия ташкилоти секретари Ғафуров мақолага жавоб қайтаришди. Аммо қандай жавоб денг? Бу — масалага принципиал муносабатда бўлган раҳбарларнинг ҳар томонлама мулоҳаза билан ёзилган мактуби эмас, балки дўқ-пўписалардан иборат эди. Орадан кўп ўтмай, республика Енгил саноат министрлигидан ҳам жавоб хати келди. Министрликнинг бу мактуби самимийроқ ёзилган бўлса-да, фабрика маъмуриятининг жавоб хати мазмунини асосан такрорларди.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрига иккинчи мактуб:

«...Яқинда редакция фабрика директори Мўминова ҳамда бошланғич партия ташкилотининг секретари Ғафуров ўртоқлардан расмий жавоб олди...

Фабрика директори Мўминова редакцияга носамимийлик билан жавоб ёзган. У мақоладаги факт ва далилларни асоссиз равишда рад этишга ҳаракат қилган. Ҳатто газета кечирим сўраши керак, деб пўписа ҳам қилган. Мўминованинг бу тахлит йўл тутиши қайта қуриш талабларига, раҳбар этикасига мутлақо ёт, деб ҳисоблаймиз.

Шу йил 12 февралда участканинг 300 дан зиёд ишчи ва хизматчилари иштирок этган йиғилишда Мўминова ва Ғафуров имзолаган жавоб хати муҳокама қилинди. Коллектив бу хатни норозилик билан қабул қилди. Ана шундан сўнг газета ўз материали тақдири билан қизиқиб, 5 мартда «Ким кечирим сўрайди?» сарлавҳали танқидий мақола билан чиқди...

Редакция 9 мартда Ўзбекистон ССР енгил саноат министри ўринбосаридан (фамилияси кўрсатилмаган) жавоб хати олди. Министрликнинг мактуби яна фабрика директори Мўминованинг жавоб хатини такрорларди, холос. Министрликдан газета материалини текшириш учун келган ўртоқ фабрика директорини «хафа қилиб қўймаслик» учун участкани юзаки «сайр» қилган. Аҳвол эса... ниҳоятда жиддий.».

Гап, шундаки, журналистлар М. Носиров, О. Абдуллаев «Ким кечирим сўрайди?..» сарлавҳали мақолани аниқ далилларга, участка мутахассислари, ишчи ва хизматчиларнинг қатъий фикрига таянган ҳолда ёзган эдилар. Фабрика маъмурияти эса ўз фикрини асослаш учун ҳатто «сохта рақам»лардан ҳам фойдаланган. Масалан, 1987 йили участкага 400 килограмм бўёқ, 150 дона фанер берилган, деб таъкидланган. Бу маълумотлар ёлғон бўлиб чиқди.

...Яқинда Ўзбекистон ССР енгил саноат министрининг биринчи ўринбосари Тошпўлатов имзоси билан икки энлик жавоб хати олинди. Министр ўринбосари «Ким кечирим сўрайди?» мақоласига муносабат билдириб, газетанинг мавзуга қайтишига унчалик ҳожат йўқ эди, биз мавжуд муаммоларни назорат остига олган эдик, қабилида гап қилди. Бор-йўғи шу!

Бундан ҳайратланмай бўладими? Ахир, мазкур мақола биринчи мақоладаги фактларни такрорлаган эмас, аксинча фабрика раҳбарларининг маънавий дунёсини кўрсатиб берган. Бюрократизмга, қоғозбозликка, расмиятчиликка қарши ўт очган. Бу майда-чуйдалар эмас, жуда муҳим гаплар.

Шундай қилиб, район газетасининг министр билан ёзишмалари давом этмоқда. Редакция хатлар бўлимида министрлик ҳамда пиллакашлик фабрикаси маъмуриятининг расмий мактублари тобора тахланиб бормоқда. Аммо бу ёзишмаларнинг ҳозирча ишга нафи тегмаяпти. Министрлик ва фабрика маъмурияти қоғозбозлик ва ваъдабозлик ўрнига участка ишлаб чиқаришини яхши йўлга қўйиш учун амалий чоралар кўришга киришсалар бўлмасмикан?

С. МУХТОРОВ,
«Шофиркон ҳақиқати» газетаси хатлар ва оммавий ишлар бўлими мудири.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

Ўзбекистон ССРда 17 та республика, 24 та область, 10 та шаҳар, 75 та кўп тиражли, 160 та район газеталари, Қорақалпоғистон АССР да 4 та республика газетаси чиқади.

●

Республика бўйича ҳаммаси бўлиб 290 та газета чоп этилмоқда. Уларнинг бир галги тиражи 6 миллион 104 минг нусхани ташкил этади.

●

Республикада 62 та журнал, 1 та тўплам, 1 та агитатор блокноти, 24 та бюллетень чиқади. Ҳаммаси бўлиб 88 та журнал ва журнал типидаги нашрлар чоп этилаётир. Уларнинг бир галги ўртача тиражи 6 миллион 915 минг нусхадан зиёд.

●

1987 йилда республикамизда 48 миллион 717 минг 600 нусхада, 2 минг 313 номда китоб чоп этилди.

• Қуйи матбуот ва қайта қуриш

МЕНИНГ УНИВЕРСИТЕТИМ

● Кўп йиллардан бери шу корхонада ишлайман. Кичик фабрика кўз ўнгимда катта бирлашмага айланди. Бирлашмамиз шуҳратига шуҳрат қўшаётган меҳнатсевар, қалби пок ишчилар, инженер-техник ходимлар ҳақида газеталарга ёзиб тураман.

«Қизил Ўзбекистон» газетасида биринчи мақолам 1960 йили босилиб чиққан эди. Шундан бери ушбу газета билан муттасил ҳамкорлик қилиб келаман. 1963 йилда «Коммунист» область газетаси редакцияси қошида ташкил этилган ишчи-қишлоқ мухбирлари университетида таълим олдим. Журналистика сирларини тажрибали газетачилардан ўрганганим қўл келди. Илгари ўзимга маъқул келган нарсаларни ёзиб юборaверар эдим. Энди эса редакция ходимлари билан маслаҳатлашадиган, уларнинг топшириқларини бажарадиган бўлдим.

Бошқалар тўғрисида ёзадиган одам аввало, ўзи ҳар жиҳатдан ўзгаларга намуна бўлиши керак. Шу туфайли ҳам мухбирлик мени тарбиялади, десам муболаға бўлмайди. Бировнинг камчилигини ёзаётган одамда ўша нуқсон бўлмаслиги керакда. Шу боисдан ҳам мен ишда, жамоат топшириқларини бажаришда фаол бўлишга интиламан. Ҳозир 2-цех партия ташкилоти секретари, бирлашма ўртоқлик судининг аъзоси, цех халқ контроли группаси раиси, Андижон шаҳар халқ суди маслаҳатчиси сифатида иш олиб боряпман. Турмуш ўртоғим Ширмонхон билан олти фарзандни тарбиялаб вояга етказдик.

Матбуот — менинг университетим. Ҳаётимни газетасиз тасаввур қилолмайман. Корхонамиз коллективи ҳам дам олиш соатларида кундалик матбуотни биргаликда ўқиб, унда хўжалик юритишнинг янгича услуби ҳақида берилаётган мақолаларни қизғин муҳокама қилишади. Шу боисдан бўлса керак, бирлашмамизда иш сифати ва самарадорлиги ҳам ўсиб бормоқда. Аввалги йилларда корхонамизда ишлаб чиқарилган пойабзаллар кўпинча савдо дўконларида уюлиб ётарди. Эндиликда маҳсулотимиз сифати яхшиланганлиги туфайли харидоргир бўлиб қолди.

Умуман, матбуотни мен — катта тарбиячи, деб атаган бўлардим.

Ў. ХОЛИҚОВ,
Андижон пойабзал бирлашмаси мастер ёрдамчиси.

ТАНҚИДНИНГ ТАЪСИР КУЧИ

● Хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўз харажатларини ўзи қоплаш принципи асосида ишлаш корхонанинг ҳар бир аъзосидан изланишни, ишга ижодий ёндашишни, иқтисодий фикрлашни тақозо этмоқда. Хўжалик юритишнинг янгича услуби редакциямиз ходимлари томонидан ҳам кенг тарғиб қилинаётир.

Биз аввало, янгича иш услубининг афзаллиги ва аҳамияти тўғрисида мутахассисларнинг чиқишларини уюштирдик. Очиғини айтганда, янгича усул барча участкаларда ҳам равон кетмаяпти. Унга аввалги йиллардан оғир юк бўлиб қолган масъулиятсизлик, хўжасизлик, исрофгарчилик ҳоллари жиддий тўсиқ бўлмоқда. Газета ана шу нуқсонлар ва камчиликларга қарши қаттиқ кураш бошлади.

Айрим раҳбарлар, айниқса лаборатория ходимларининг масъулиятсизлиги оқибатида бир неча юз минг сўмлик бўёқ ва кимёвий моддалар омборда тўпланиб қолганди. Ўз ишига лоқайд бир группа мутахассислар акт тузиб, бу нарсаларни ҳисобдан чиқаришга ҳаракат қилишди. Давлат мулкига бундай хўжасизларча муносабатга биз бефарқ қаролмадик. Газетада «Қоғозга ўралган фактлар» сарлавҳали фельетон босилди. Бирлашма партия комитети ва маъмурият фельетон юзасидан текшириш ўтказганда юқоридаги фактлар тўла тасдиқланди. Айбдорлар тегишли жазосини олди. Пировардида ҳисобдан чиқариб ташлашга тайёрланган хом ашё бирлашмага 600 минг сўм фойда келтирди.

Газетамизнинг Али Қодиров, Владимир Помазкин, Андрей Шеляхин каби ходимлари ва 250 нафар жамоатчи мухбири корхонанинг иқтисодий қудратини юксалтиришга ана шундай ҳисса қўшмоқдалар.

Т. СУЛАЙМОНОВ,
Наманган шойи ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Ишчи шарафи» кўп нусхали газетаси ходими.

ТАЯНЧЛАРИМИЗ

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида «Тракторостроитель» кўп нусхали газетаси чиқа бошлаганига ҳам қарийб чорак аср бўлди. Шундан буён газета коллективини меҳнат зафарлари сари чорлашда фаол хизмат қилмоқда.

Газетанинг мухлислари жуда кўп. Ҳар бир цехда, бригадада уни ҳамиша орзиқиб кутишади. Завод ишлаб чиқариши, коллектив ҳаётига оид ранг-баранг материаллар қизиқиб ўқилади, муҳокама қилинади. Газета ўз фаолиятида асосан жамоатчи мухбирларга таяниб иш кўради. «Бизнинг бош мухбиримиздан» рубрикаси остида берилаётган материаллар асосан ишчи ва хизматчиларнинг хат-хабарлари асосида тайёрланади. Айниқса, редакция билан кўпдан бери фаол алоқа қилиб келаётган Д. Галиева, Н. Осмонов, С. Грошева, Е. Задоркин, Г. Нуриева, Н. Юсупов, Т. Сергеева каби ишчи мухбирлар кўпчиликка таниш. Уларни ҳамма нарса қизиқтиради: цехларга ўз вақтида деталлар етказиб берилмаслиги, сифатсиз маҳсулот чиқариш ҳоллари, ишчилар учун маиший шарт-шароитлар яратиш масалалари ишчи мухбирларимиз мақоларининг асосий мазмунини ташкил этади. Тўғри, баъзан ишчи мухбирларимизнинг материалларини жиддий қайта ишлашга тўғри келади. Лекин биз, журналистлар бундан эринмаймиз. Чунки, ишчи қўлига бежиз қалам олмайди.

А. ВОРГУДЯЕВ,
«Тракторостроитель» кўп нусхали газетаси редактори.

ИЖОДИЙ КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Фахрий диплом

Анъанага кўра, Совет матбуоти куни арафасида журналистика соҳасида 1987 йилнинг энг яхши ишлари Бутуниттифоқ конкурси якунланди. Шунингдек, СССР Журналистлар союзи президиуми шаҳар, район, бирлашган ва кўп тиражли газеталарда оммавий ишларни энг яхши йўлга қўйганлиги учун М. И. Ульянова номидаги мукофотни берди. Бир қатор республика, область, шаҳар ва район газеталари редакциялари, телевидение ва радиоэшиттириш комитетлари социалистик мусобақани ёритишда қўлга киритган муваффақиятлари учун, катта халқ хўжалиги ва тарбиявий аҳамиятга молик кампанияларни ўтказганликлари учун СССР Журналистлар союзининг пул мукофотлари ҳамда Фахрий ёрлиқларига, марказий матбуот органларининг махсус совринларига сазовор бўлдилар.

«Журналист» журналининг «Фахрий диплом» билан мукофотланганлар орасида республикамиздан иккита: Наманган областининг Задарё районида чиқадиган «Коммунизм йўли» ва Наманган районида чиқадиган «Учқун» газеталари бор.

Мукофотланганларнинг рўйхати бугун марказий матбуотда эълон қилинган.

Мукофотлар муборак

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг секретариати 1987 йилда ўтказилган республика ижодий конкурсларини якунлади.

Журналистика соҳасидаги энг яхши асарлар конкурсида қуйидагиларга Ўзбекистон Журналистлар союзининг пул мукофотлари бериладиган бўлди, улар лауреат нишони ва диплом билан тақдирланади:

Т. Ш. Доғжи — Ўзбекистон Ахборот агентлигининг ўз мухбири — маънавий-ахлоқий мавзулардаги материаллар туркуми учун;

И. М. Лопатин — «Экономика и жизнь» журнали бўлимининг редактори — иқтисодий мавзулардаги мақолалари учун;

Ж. Маматов — «Совет Ўзбекистони» газетасининг ўз мухбири — социал очерклари учун;

А. А. Фозилов — Ўзбекистон Ахборот агентлигининг ўз мухбири — контрпропагандистик материаллар туркуми учун;

Ю. А. Черногаев — «Ташкентская правда» газетаси бўлимининг мудири — замондошларимиз ҳақидаги мақолалар — суҳбатлар туркуми учун.

Матбуотда эълон қилинган, радио ва телевидение орқали берилган долзарб мавзулардаги материаллар учун қуйидагиларга Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари берилди:

П. Ф. Борщов — «Ташкентская правда» газетаси бўлимининг мудири; **М. Б. Гольверк** — «Ферганская правда» газетасининг масъул секретари; **Д. И. Власов** — «Советская Бухара» газетаси редакторининг ўринбосари; **Р. Зарипова** — «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газетасининг мухбири; **Т. Қамаров** — Самарқанд область радиоэшиттириш комитетининг редактори; **Л. В. Левин** — Ўзбекистон Ахборот агентлиги саноат-экономика редакциясининг масъул випускайюшчийси; **М. О. Муҳаммаджонова** — Ўзбекистон телевидениеси ижтимоий-сиёсий программалар бош редакциясининг бўлим мудири; **А. И. Турғунов** — Ўзбекистон телевидениеси «Ахборот» информацион программасининг бош випускайюшчийси; **М. Х. Садвакасов** — «Правда Востока» газетаси бўлимининг мудири.

Сифат, иқтисод ва тежамкорлик» шиори остида ўтказилган социалистик мусобақани газеталар, журналлар, телевидение ва радиода энг яхши ёритганлик учун конкурси якунларига кўра қуйидагиларга пул мукофотлари ва дипломлар берилади:

— «Ёш ленинчи» республика газетаси ва «Экономика и жизнь» журнали редакциялари коллективлари;

— «Советская Каракалпакия», «Тошкент ҳақиқати», «Ферганская правда» область газеталари редакциялари коллективлари;

— Бекобод район «Коммунист» газетаси (Тошкент области); Поп район «Коммунизм учун» газетаси (Наманган области; Жомбой район «Шонли меҳнат» газетаси (Самарқанд области); «Марғилон атласи» кўп тиражли газетаси (Фарғона области) редакциялари коллективлари.

Социалистик мусобақани фаол ёритганлиги учун «Хоразм ҳақиқати», «Бухоро ҳақиқати», «Ленинский путь» (Самарқанд области) область газеталари, Шаҳрисабз район «Коммунизм байроғи» газетаси (Қашқадарё области), кўп тиражли «Тўқимачилар овози» газетаси (Тошкент) редакцияларининг коллективлари Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари билан мукофотландилар.

Район, шаҳар ва кўп тиражли газеталар редакцияларида оммавий ишларни яхши йўлга қўйганлиги учун М. И. Ульянова номли конкурсда қуйидагилар ғолиб чиқдилар. Уларга Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари ҳам топширилади:

биринчи мукофот — Тошкент область Оржоникидзе районидаги «Коммунизм тонги» газетаси коллективига;

иккинчи мукофотлар — Фарғона область «Марғилон ҳақиқати» шаҳар газетаси ҳамда Андижон область Избоскан район «Пахтакор» газетаси редакциялари коллективларига;

учинчи мукофотлар — Хоразм область Янгиариқ район «Машъал» газетаси, Жиззах область Жиззах район «Коммунизм сари» газетаси, кўп тиражли «Среднеазиатская магистраль» газетаси редакциялари коллективларига берилади.

Тошкент область «Социалистический Чирчик» шаҳар газетаси, Қорақалпоғистон АССР «Амударё ҳақиқати» район газетаси, Фарғона область Охунбобоев район «Ленин йўли» газетаси, Наманган область Наманган район «Учқун» ва Задарё район «Коммунизм йўли» газеталари, Тошкент область Пискент район «Меҳнат байроғи» ҳамда Чиноз район «Ленин байроғи» газеталари, Тошкент темир йўл транспорти инженерлари институтининг «Вперед», Тошкент политехника институтининг «Политехник» кўп тиражли газеталари редакцияларининг коллективлари актив оммавий иш олиб борганликлари учун Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари билан тақдирландилар.

«Самарали меҳнат ва соғлом турмуш учун» Бутуниттифоқ рейдини матбуот, телевидение ва радиода энг яхши ёритганлик учун конкурсида қуйидагиларга мукофотлар берилди:

— «Наманган ҳақиқати», «Кашкадарьинская правда», «Ферганская правда» область газеталари редакцияларининг коллективларига;

— Фарғона область Қува район «Ленин байроғи», Қорақалпоғистон АССР «Амударё ҳақиқати» газеталари, Фарғона область «Марғилон атласи» кўп тиражли газетаси редакцияларининг коллективларига.

Шу конкурс мукофотларига Самарқанд область «Ленин йўли» ва «Ленинский путь» область газеталарининг штатсиз мухбири **И. И. Сидоренко**, Фарғона область «Ленин байроғи» газетасининг штатсиз мухбири **А. Акбаров** сазовор бўлди.

Мазкур конкурсга материаллар тақдим этмаганликлари сабабли республика газеталари, журналлари, Ўзбекистон телевидениеси ва республика радиосига мукофот берилмади.

Меҳнат самараси

«Ўқитувчи» нашриёти ишчи-хизматчиларининг самарали меҳнати муносиб тақдирланди. Коллектив ўтган йилги социалистик мусобақа якунларига кўра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ҳамда Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи, диплом ҳамда пул мукофотини олишга муваффақ бўлди.

Нашриёт коллективи ўтган йили кўтаринки руҳда меҳнат қилиб, уч мингдан ортиқ босма қоғоз ҳажмда, 24 миллион нусха ўқув-педагогика адабиётларини чоп этди. Мактаб ислоҳоти талаблари асосида ишлаб чиқариш ишлари қайта ташкил этилиб, олти ёшли ўқувчиларга мўлжалланган 20 хил дарслик ва ўқитувчилар учун ўн хил методик адабиётлар босмадан чиқарилди. Коллектив кейинги йилларда барча турдаги дарсликларни белгиланган муддат — 1 июлга қадар етарли тиражда чоп этилишига эришмоқда. Нашриётда бу йил ҳам 16 миллион нусхадаги дарсликларни вақтида босиб чиқариш, китобларни бадиий жиҳатдан сифатли безатилишига аҳамият берилади.

И. ШОЙМАРДОНОВ.

Карл Маркс туғилган куннинг 170 йиллигига

ОЛАМШУМУЛ ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМОТ

Карл Маркс ижтимоий фанларда революцион ўзгариш ясади. В. И. Ленин иборасича: **«Марксизм** — Маркс қарашлари ва таълимоти системасидир».

Маркснинг қарашлари ҳозирги замон материализми ва илмий коммунизмига асос бўлиб ишчилар ҳаракатининг назарияси ва программасини юзага келтирди. Шунинг учун ҳам марксизм прогрессив инсоният, аввало ишчилар синфининг ҳаракати учун илмий қуролдир.

Марксизмнинг асосий мазмуни унинг иқтисодий таълимотидир. В. И. Ленин айтганидек, «Капитализм ишлаб чиқариш муносабатларини ва бу муносабатларнинг пайдо бўлиши, тараққий этиши ва таназзулга юз тутишини текшириш Маркс иқтисодий таълимотининг мазмунидир».

Карл Маркс «Капитал»га ёзган сўзбошида «Менинг асаримнинг пировард мақсади — ҳозирги жамият, яъни капиталистик: буржуа жамияти ҳаракатининг иқтисодий қонунини очиб беришдир», — дейди.

У капиталистик жамиятнинг социалистик жамиятга айланиши муқаррарлиги тўғрисида хулоса чиқаради. Бу оламшумул тарихий хулосага келишдан аввал Маркс ишлаб чиқаришнинг умумлашуви ишлаб чиқариш воситаларининг жамият мулкига айланиши «экспроприаторларнинг экспроприация қилиниши»га олиб келишини чуқур таҳлил этиб, бу ҳолат қонуний кучга эга эканлигини асослаб беради.

Карл Маркс материалистик философия, сиёсий иқтисод ва илмий коммунизм ижодкори эди. Лекин у иқтисодий таълимга ҳаммадан кўпроқ аҳамият берди. Бунинг сабаби шуки, у иқтисодий тузум устқурма бино бўладиган негиз эканлигини чуқур тушунган ҳолда иқтисодий назариясиз прогрессив ҳаракат бўлмаслиги, капиталистик ишлаб чиқариш усулини революцион йўл билан очиқ жамиятга, яъни социализмга айлантириш мумкин эмаслигини билар эди.

Маркс қийматнинг меҳнат назарияси, капитализм учун умумий бўлган ва унинг иқтисодий ҳолати мазмуни бўлган товар ишлаб чиқаришнинг моҳиятини очиб бериш билан бирга қўшимча қиймат, капитал, фойда, капитал жамғариш каби назариялар учун асос бўлиб хизмат қилади.

Қўшимча қиймат назарияси В. И. Ленин иборасида Карл Маркс иқтисодий таълимотининг асосий негизи бўлиб, бу орқали капитализмнинг асосий иқтисодий қонуни очиб берилди. Бу эса иқтисодий-социал формациянинг иқтисодий қонунлари системасини ва моҳиятини илмий асослаб беришга олиб келди.

Қўшимча қиймат назариясининг муҳим илмий ва амалий аҳамияти шуки, у «демократик» ва инсонлар учун «эркин тузум» деб уқтирилган капитализмнинг эксплуатация моҳиятини очиб беради, пролетариатнинг иқтисодий қуллигига асосланган тузум эканлигини кўрсатиб беради.

Капитал асосий капиталистик ишлаб чиқариш муносабати бўлиб, хусусий мулк ҳукмронлигида барча моддий бойликлар капиталга айлантирилади ва меҳнаткашларни эксплуатация қилишда ишлатилади. Бунда Маркснинг ишчи кучи ва товар назарияси аҳамиятлидир. Чунки фақат капитализмда иш кучининг товарга айланиши учун зарур иқтисодий шароитлар яратилади ва тўлиғича капитал ихтиёрига топшириладики, капиталист бундан жуда самарали фойдаланади.

Маркс ўртача фойда назариясининг асосий моҳияти шуки, у пролетариат интернационализмининг иқтисодий асосини кўрсатиб беради, пролетариатнинг синфий бирордарлиги юзага келиши ва капиталистлар синфига қарама-қарши туришини илмий асослаб беради ва «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» — деган муҳим хулосага олиб келади.

Капитал жамғариш қонунининг очилиши ва унинг таъсирини ўрганиш билан социалистик революциянинг моддий асослари яратилиши, шу йўсинда бойлик ортиб бориши билан ишлаб чиқарувчи кучлар ва ишлаб чиқариш муносабатлари ўртасидаги зиддият янги иқтисодий тузумнинг юзага келишини иложсиз зарурат қилиб қўйилишининг илмий асосланишига йўл очиб берди.

Карл Маркснинг иқтисодий таълимотида социалистик иқтисодий тузум асосларига тааллуқли хулосалар ҳам катта ўрин эгаллайди.

У фақат улуғ назариётчи бўлиб қолмасдан, айни вақтида революционер-амалиётчи эди, синфий кураш тўғрисидаги таълимотни яратиш билан бирга уни турмушга татбиқ этишда фаол кураш олиб борди.

Марксча иқтисодий таълимот В. И. Ленин ва Коммунистик партия томонидан ривожлантирилди.

КПСС XXVII съезди марксизм-ленинизмга асосланган ҳолда жамият тараққиётига тааллуқли муҳим назарий ва амалий хулосаларни олдинга сурди. Булар орасидаги энг муҳим ва аҳамиятлилари социал-иқтисодий тараққиётнинг жадаллашуви ва жамиятни қайта қуришдаги қоидалардир.

Жамиятимиз учун социализм устунлигининг марксча таълимоти катта аҳамият касб этади. Бу таълимот бўйича ишлаб чиқариш воситаларига ижтимоий мулк шароитида социал-иқтисодий тараққиётни онгли ва планли уюштириш поёнсиз имкониятлар яратиб беради. Чунки моддий бойликлар халқ ихтиёрида бўлиб, улар тўлиғича халқ манфаатига хизмат қилмоғи зарур.

Социалистик система ҳукмронлиги туфайли мамлакатимизда йирик социал-иқтисодий муваффақиятларга эришдик. Лекин партиямиз XXVII съезди таъкидлаганидек, 70-йиллар ва 80-йиллар биринчи ярмида социализм устунлигидан фойдаланиш сустлашиб, турғунлик ҳолати юзага келди ва тараққиётимизда бир қанча нуқсонларга йўл қўйилди. Бу ишлаб чиқариш суръатининг пасайиши, ортиқча кераксиз харажатларга йўл қўйиш, меҳнат унумдорлиги ўсишининг пасайиши ва социал муаммоларнинг кучайишида ўз ифодасини топди. Бундай ҳолат ўз навбатида социалистик тузумга зид бўлган социал адолатсизлик меҳнатсиз даромад, жамият тартибининг бузилиши кабиларнинг бирмунча кучайишига олиб келди.

Масалан, 1965—1980 йилларга нисбатан 1975—1980 йилларда ижтимоий маҳсулот, шундан саноат маҳсулоти, миллий даромаднинг ўсиши деярли 1,8—2 баробар пасайган эди. 1980—1985 йилларни олсак, олдинги беш йилликка нисбатан ўсиш 1,5 баробар паст бўлган ва иқтисодий кўрсаткичлар ёмонлаша бориб, социал соҳалардаги муаммоларнинг ҳал этилишини анча оғирлаштирган, ҳатто халқнинг реал даромадлари ўсишини тўхтатиб қўйган эди.

Ўзбекистон ССРда эса ўн биринчи беш йилликда ўсиш деярли тўхтаган бўлиб, баъзи соҳаларда ҳатто пасайиш ҳоллари юз бериб, бу айниқса қишлоқ хўжалигида сезиларли эди. Маълумки, бундай аҳвол ўн иккинчи беш йилликда ҳам давом этиб, баъзи тармоқларда эришилган даражадан пасайиш давом этмоқда. Бу меҳнат унумдорлиги, пахтачилик, мевачилик каби соҳаларда юз бермоқда. Айниқса, экологиянинг бузилиши, социал соҳалардаги кўрсаткичлардан чекинишлар республикамиз учун сезиларли бўлиб, буларнинг барчаси марксча социализм устунлиги таълимотига мос келмайдиган ҳодисалардир.

Социалистик системанинг устунлиги экономиканинг тўлақонли ҳаракатини талаб этаркан, бунга XXVII съезд белгилаб берган социал-иқтисодий тараққиётнинг жадаллашуви программаси тўла жавоб бера олади.

Карл Маркс ўз иқтисодий таълимотида меҳнат унумдорлигига катта ўрин ажратиб, социалистик шароитда бунинг тўхтовсиз ўсиб боришини таъкидлаган эди. Социалистик тараққиёт амалиёти шуни кўрсатдики, унинг тўла ғалабаси учун бу ҳал қилувчи омилдир. Ўтган давр мобайнида мамлакатимизда меҳнат унумдорлигининг ўсиши жуда сустлашганлиги умумий тараққиётимизда юз берган турғунликнинг асосий сабабларидандир. Бу интенсив тараққиётни таъминлай олмаганимиздан келиб чиқади. Партиямиз кўрсатиб берганидек, бунинг йўли — фан-техника тараққиётини таъминлаб, унинг асосида аввало, ижтимоий ишлаб чиқаришни қайта қуришдир.

Фан-техника тараққиёти КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь ва июнь Пленумлари белгилаб берган кадрлар ва халқ хўжалигини бошқаришнинг такомиллашуви вазифалари билан боғлиқ ҳолда социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришни таъминлай олади. Шунинг учун ҳам қайта қуришнинг бошланган иккинчи даври янги техника ва технология, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги усулларини тезроқ ва муваффақиятли қўлланишни талаб қилади. Чунки экономикамизнинг муваффақияти ва ундан кўзланган самарадорлик ҳозирги даврда аввало, шу омиллардан тўла фойдалана олишимизга боғлиқдир.

Бунда имкони борича интенсификация йўлига тезроқ ўтиш ва моддий ресурсларни, меҳнатни кўп тежай оладиган технологияни кенг қўлланишга ўтиш жуда қўл келади. Чунки бундан кейин экономикани ривожлантиришдаги катта йўл кам материал, кам энергия ва кам меҳнат талаб қиладиган ишлаб чиқариш технологиясини қўлланишдан иборат.

Меҳнат унумдорлиги ўсишини тезлаштириш халқ хўжалиги структурасини ўзгартириш, ишлаб чиқаришга имтиёзли соҳаларни тезроқ тараққий эттиришга боғлиқ бўлиб, КПСС XXVII съезди белгилаб берганидан аввало, машинасозлик, асбобсозлик, электроника, химия саноати соҳалари тезроқ ўсиши кўзда тутилган. Шу билан бирга қазиб чиқариш ва хом ашё етиштириш тармоқларига нисбатан ишлов бериш саноатини тезроқ ривожлантириш мақсадга мувофиқ деб белгиланган.

Меҳнат унумдорлигининг тезроқ ўсишига эришишда янгича инвестиция сиёсатини қўлланиш маъқул кўрилиб, бунда асосий куч корхоналарнинг янги техника ва технология асосида реконструкция қилишга қаратилади.

Фақат 1986—1987 йилларда мамлакатимиз ишлаб чиқаришида 500 дан ортиқ янги хил мосланувчан технологик система қўлланилди. 24 минг саноат роботлари ўрнатилди ва 17 минг участка-цех комплекс механизация ва автоматизацияга ўтказилган. Прогрессив жиҳозлар ишлаб чиқариш тезлашмоқда. Бошқарув системаси такомиллаша бошлади.

Лекин янги техника ва технологияни ўзлаштириш қаноатланарли эмас. Илмий-техника тараққиёти соҳасидаги вазифалар тўлиғича бажарилаётгани йўқ.

Ўзбекистонда ўн иккинчи беш йилликнинг икки йили ичида 113 та саноат роботи жорий қилинди, 482 та участка-цехда ишлаб чиқариш комплекс механизациялашди ва автоматлаштирилган тартибда ишга ўтказилди. Умуман, саноатдаги меҳнат унумдорлиги йилига 4 процентдан юқори бўлди. Аммо бу соҳада планлаштирилган суръатларга эришилмади. Айтайлик, миллий даромаднинг ўсиши республикада Иттифоқимиздаги кўрсаткичдан уч баравар паст. Қишлоқ хўжалигида маҳсулот етиштириш эса умуман пасайиб бормоқда. 1987 йилда саноат корхоналарининг 53 процентида умуман, янги техникани қўлланиш билан шуғулланмаган. Роботлаштирилган технологик комплексларнинг бешдан бир қисми ишламаган. 19 машинасозлик корхонасининг маҳсулоти эса жаҳон даражасидан анча орқада ва ҳоказо.

Маркс иқтисодий таълимотидаги социализмга тааллуқли миллий халқлар экономикасининг тенглашуви ва текис тараққий этиши назарияси аҳамиятлидир. Бу соҳада Ўзбекистоннинг муваффақиятлари катта бўлиб, у Совет Иттифоқи қардошлик оиласида социал-иқтисодий тараққиётда тарихий ғалабаларни қўлга киритди.

Лекин кейинги йиллар ичида ўсишда катта турғунликка йўл қўйилди. Республика индустриясида ўсиш ўрнига бир жойда депсиниш ҳолати мавжуд. Киши бошига миллий даромад бўйича Иттифоқда энг кейинги ўринларда ва саноат истеъмол моллари ишлаб чиқариш 2,5 баравар кам. Фондлар самарадорлиги жуда паст ва умуман, ишлаб чиқариш, айниқса қишлоқ хўжалиги экстенсив ҳисобланади.

Социал соҳа ҳам анча оғир аҳволда. Уй-жой билан таъминланиш Иттифоқимиздаги даражага нисбатан 1,5 баравар паст, боғча-яслилар ҳам шу даражада. Шаҳарларнинг бешдан бир, қишлоқларнинг ярим аҳолиси тоза ичимлик суви билан таъминланмаган. Медицина ва маориф соҳасида очилмаган муаммолар кўп.

Албатта, бундай ҳолатнинг объектив сабаблари бор. Айтайлик, аҳолининг тез ўсиши кабилар. Лекин асосий сабаб ишлаб чиқарувчи кучларнинг сустлик билан ўсишида бўлиб моддий ва шахсий омилларни яхши ҳисобга ола билмасликдадир. Шунинг учун ҳам меҳнат ва моддий ресурслардан фойдаланиш жуда паст даражададир.

Марксча таълимот социалистик шароитда инсон манфаати учун мавжуд имкониятлардан фойдаланиш, айниқса ишлаб чиқариш жуда тезлик билан ўсишини таъминлашнинг имкониятлари поёнсиз эканлигини намоён қилади. Ишлаб чиқарувчи кучларнинг ўсиши учун зарур омиллардан тўла фойдаланилгандагина экономикани юқори даражада ўсишига эришиш ва иттифоқчи республикалар ичида тенг тараққиётга эга бўлиш мумкин.

КПСС XXVII съезди ва Марказий Комитет кейинги Пленумларининг марксча-ленинча таълимот асосида белгилаган тадбирлари, йўлланмалари мамлакатимиз умумий тараққиётини тезлаштириш билан бирга республикадаги турғунликка барҳам бериш, юзага келган социал-иқтисодий муаммоларни ҳал қилиш ва тенг тараққиётни таъминлаш учун шароит яратиб бермоқда.

М. РАСУЛОВ,
иқтисод фанлари доктори, профессор.

ГФР. Трир шаҳридаги Карл Маркс уй-музейи. АДН — ТАСС фотоси.

Дунё воқеалари

КОСМОС ЙИЛИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Американинг Дарем шаҳридаги Нью-Гэмпшир университетида халқаро космос йилига тайёргарликка бағишланган конференция бўлиб ўтди. 1992 йил космос йили бўлиб қолмоғи керак.

Шу анжуман ишида дунёнинг турли мамлакатларидан, шу жумладан АҚШ, СССР, Хитойдан келган ўнлаб олимлар қатнашдилар. Улар планетамиз дуч келаётган бир қанча мураккаб проблемаларни ҳал этиш учун космосдан фойдаланишнинг турли қўшма лойиҳаларини уч кун мобайнида муҳокама қилдилар. Улар орасида атмосферада озон қатламининг камайиши, Ер иқлимининг секин-аста илиб бориши, атроф-муҳитнинг булғаниши каби муаммолар бор. Давлатларнинг социал-иқтисодий ривожланиши, шу жумладан фойдали қазилма конларини топиш мақсадларида ер сунъий йўлдошларидан фойдаланилиши мумкин.

(ТАСС).

Телетайп лентасидан

ВАШИНГТОН. АҚШ конгрессининг вакиллар палатаси Никарагуага қарши Америка қуролли кучларидан фойдаланишни тақиқлашни 92 овозга қарши 277 овоз билан маъқуллади.

Рейган маъмурияти Никарагуага қарши АҚШ қуролли кучларидан фойдаланиш режалари йўқлиги ва Гондурасдаги Америка ҳарбий хизматчиларига Никарагуа чегараларига 20 милдан нари яқинлашиш тақиқлаб қўйилганлиги сабабли ҳеч қандай тақиқлаш ёки тавсияларнинг умуман кераги йўқ, демоқда. Ҳолбуки, Қўшма Штатларнинг Никарагуа қисмлари гўё Гондурас территориясига бостириб кирди, деган даъволари билан яқинда Гондурасда бошланган ҳарбий машқлар чоғида Америка қўшинлари Никарагуа чегарасига қарийб етиб қолганлар.

НЬЮ-ЙОРК. БМТнинг апартеидга қарши махсус комитети Жанубий Африкадаги вазият тўғрисидаги докладини «Апартеид ҳужумда: сўнгги ютуқлар» деган сарлавҳа остида эълон қилди. Ирқчи режимга қарши тинч кураш олиб бораётган оммавий ташкилотларга қарши репрессияларни авж олдириш натижасида ана шундай вазият вужудга келганди.

Жанубий Африка Республикасида «ички беқарорлик» деган баҳона билан судсиз қамашлардан кенг кўламда фойдаланилмоқда, дейилади докладда. Бунда хавфсизлик кучлари билан бирга кўпинча ўзбошимча суд қилувчилар ҳам ҳаракат қилмоқдалар. Маъмурлар оммавий ахборот воситалари фаолиятига қаттиқ чеклашлар жорий этиб, ўз жиноятларини афкор оммадан ниҳоятда яширмоқдалар. Оппозиция фаолияти тинч йўлларини бўғиб қўйиш натижасида мамлакатда сиёсий бартараф этиш имкониятига путур етказилди.

(ТАСС).

АФИНА:

КОНФЕРЕНЦИЯ ЎЗ ИШИНИ ЯКУНЛАДИ

Ҳозирги тарихий пайтда бутун дунё кишилари бир-бировидан хавфсирамай яшаши мумкин бўлган ядро қуролидан ҳоли, зўравонликсиз дунёни барпо этиш реал имкониятларига эгадирлар. «Олий даражада натижали учрашув учун курашувчи хотин-қизлар» халқаро ҳаракатининг ташаббусига биноан ташкил этилган ва ўз ишини тугатган халқаро хотин-қизлар конференциясида қабул қилинган баёнотда шу ҳақда гапирилади.

Греция қирғоқлари бўйлаб уч кун сузган «Нептун» кемасида ўтган конференцияда АҚШ, Франция, Болгария ва бошқа бир қанча мамлакатлардан келган аёллар, шунингдек СССР халқ артисти, Латвия ССР Олий Советининг депутати В. Артмане бошчилигидаги Совет делегацияси қатнашди. Улар тинчлик ва қуролсизланиш учун курашда барча мамлакатлар хотин-қизлар ташкилотлари олдида турган вазифаларни муҳокама қилдилар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ президенти Р. Рейганнинг Москвадаги бўлажак учрашуви муваффақиятли чиқишига ҳамма чоралар билан кўмаклашиш истагини билдирдилар.

(ТАСС).

• Шарҳловчи минбари

Панама: Танглик учун ким айбдор?

Панамадаги сиёсий ҳаётнинг яшин тезлигида остин-устун бўлиб кетишига турткi бўлган воқеа шу йил 25 февралда содир бўлди. Мамлакатнинг америкапараст президенти Э. Девалье миллий конституцияни четлаб ўтиб, миллий мудофаа кучлари бош қўмондони генерал Мануэль Норьегани эгаллаб турган лавозимидан бўшатиш ҳақида фармойиш берди. АҚШга қўл келадиган бундай декретга қарши миллий ассамблея Э. Девальенинг ўзини мамлакат президенти лавозимидан олиб ташлади. Собиқ маориф министри М. Солис Пальма Панаманинг янги президенти сифатида қасамёд қилди. Бу эса Вашингтон маъмуриятининг жонини ҳалқумига келтириб қўйди.

Оқ уйда Панамага тазйиқ ўтказишнинг учта йўналиши — ҳарбий интервенция, иқтисодий сиртмоқ ва савдо-сотиқ алоқаларини тўхтатиб қўйиш белгиланди. Саноқли соатларда бу уч сиртмоқ ҳаракатга келтирилди. Атлантика ва Тинч океанларини боғлаб турган Панама канали зонасидаги Американинг 14 та ҳарбий-денгиз ва ҳарбий-ҳаво базаларидаги 10 минг 700 кишилик қўшин оширилган жанговар ҳолатга келтириб қўйилди, қўшинларнинг сафини 15 минг кишига етказиш мўлжалланмоқда. Пентагон ана шу зонада жойлашган базалардан Марказий Америкадаги мамлакатларга, шу жумладан Панама ва Никарагуага истаганча тазйиқ ўтказиб келмоқда.

Нима учун Вашингтон Панаманинг ички ишларига қўпол равишда аралашишни кучайтирмоқда? Панама ватанпарварларининг каналнн қайтариб олиш учун олиб борган 74 йиллик кураши Панама билан АҚШ ўртасидаги 1977 йилда шартнома имзоланишига олиб келди. Шу ҳужжатга мувофиқ, канал 2000 йилда батамом Панама халқи ихтиёрига ўтиши ва унинг зонасидаги сўнгги Америка солдати чиқиб кетиши керак.

Бироқ текин даромад манбаи ва атроф давлатларга турли тазйиқ ўтказиш ўчоғи бўлиб хизмат қилиб келаётган Панама каналини қўлдан бой бермаслик учун Вашингтон маъмурияти турли найранг ва қабиҳликларни қўлламоқда. 25 февралда Панамада рўй берган воқеа уни иқтисодий қамал сиртмоғига солиш учун бир баҳона бўлди, холос.

АҚШ Панамани иқтисодий қамал исканжасига олди, бунинг оқибатида 2,5 миллионлик халқ азоб чекмоқда. Гап шундаки, Панамада пул бирлиги — бальбоанинг қиймати Америка долларига тенгдир. Бальбоа танга шаклида бўлиб, у савдо-сотиқ муомаласига ўтмайди, фақат туристлар учун совғадир. Мамлакатда доллар савдо муомаласида бўлиб, АҚШ иқтисодий қамал сиртмоғини ана шу жойдан солди.

Америка банкларида сақланаётган Панамага қарашли 50 миллион доллар ҳаракати тўхталиб қўйилди. Ғарбдаги бошқа мамлакатлар ҳам шундай иш тутишди. Натижада ҳаммаси бўлиб Панаманинг 100 миллион доллар пули «ҳибс»га олиниб, банклардан чиқарилмай ёпилди. Америка ҳукумати каналдан фойдаланганлик учун ойига тўлайдиган 7 миллион долларни ҳам тўхтатди. Бу бир йилда 80 миллион доллар бўлади. Бундан йирик маҳаллий капитал намоёндалари, яъни ўзларини «миллий граждандик салб юриши» деб атаган ўта ўнг тўда тарафдорлари фойдаланишяпти. Улар пул йўқлигини пеш қилиб, ишчиларни маош тўламаслик шарти билан мажбурий отпускага чиқариб юбордилар. Савдо ва саноатнинг иши изидан чиқди.

Вашингтон Панамага қарши учинчи тазйиқни — яъни савдо-сотиқ урушини қўлламоқчи. АҚШдаги Панама элчихонасини ва икки мамлакат ўртасидаги ҳаво йўлини ёпиб қўйиш режаси ишлаб чиқилган. АҚШ бу билан ҳозирги ҳукуматга ва айниқса генерал Мануэль Норьегага қарши халқ норозилигини кучайтириш ва конгресс сенати талаб қилганидек, уни йўқотиш ва Панама ҳукумати тепасига ўзига ёқадиган шахсни ўтказиб қўйишдек узоқни кўзловчи планни амалга оширмоқчи бўлаётир.

Лекин Панама ҳукумати мамлакатдаги вазиятни ўзгартириш учун шошилинч чораларни белгиламоқда. Ниҳоят бир ойлик оғир иқтисодий ва савдо сиртмоғидан чиқишга эришилмоқда. Кичик дўконлар ишлай бошлади. Мамлакатда фавқулодда ҳолат эълон қилинган, умуммиллий аҳамиятга эга бўлган корхона ва муассасалар давлат назоратига олинган. 50 миллион миқдорида бальбоа чиқарилмоқда.

Панама халқи миллий мудофаа кучлари атрофига янада жипсроқ тўпланиб, Американинг хуружини матонат билан енгишга қатъий аҳд қилган.

Н. ТОЖИБОЕВ,
тарих фанлари кандидати.

«Менинг квартирамни олинг...»

Одамлар ана шундай ғайриоддий аризалар билан Наманган шаҳар Совети ижроия комитетига мурожаат этмоқдалар. Хўш, нима сабабдан шундай қилмоқдалар?

Уларнинг учалови 6-микрорайонда истиқомат қилишади. К. Сотиболдиев, К. Муҳиддинов ва О. Қаюмовлар ижроия комитетга кириб, ўз квартиралари калитини... миннатдорчилик билан топширдилар. Уларнинг биринчиси аврли газламалар комбинати тўқув цехи мастерининг ёрдамчиси 46-уйдаги тўрт хонали, иккинчиси, сув хўжалиги механизациялаш бошқармасининг токари 17-уйдаги уч хонали, ёғ заводининг лаборанткаси кооператив уйдаги икки хонали квартираларидан воз кечдилар. Бўшаб қолган квартиралар нон заводи фарроши О. Абдуллаева, буфетчи М. Маманова ва медицина ҳамшираси М. Парпиеваларнинг оилаларига берилди.

Бу — ғайриоддий қадам, шундай эмасми? Агар бу ишни фақат мана шу уч киши қилганда эди, у ҳолда уни ғайриоддий дейиш мумкин эди. Лекин Наманганда ҳозирдаёқ 115 оила ўзлари яшаб турган (баъзилари яқиндагина олишган эди) квартираларини тарк этишди.

— Учта тайёр 36 квартирали уй худди осмондан тушгандек бўлди, — дейди шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Эркин Маматқулов. — Агар уни пулга чақадиган бўлсак, миллион сўм капитал маблағ бўлади. Энг муҳими — 115 оила навбатдан ташқари квартира олди.

Ўқувчиларни шунча қизиқтириб қўйганимиз етар. Одамлар кўп қаватли уйлардаги квартираларни... ерга алмаштиришди. Албатта, бунда шаҳар чеккасида боғи ва полизи бор уйи бўлишини истаган (эҳтимол, мол-хол қилишни ҳам хоҳлар) кишиларнинг орзуси инобатга олинди. Бор гап шу. Лекин, одамлар ишга, уй-жой қуриш каби катта ишга енг шимариб киришганларида ҳаммаси яхши бўлиши тўғрисидаги маълум ҳақиқат яна бир карра исботланди.

Қурилиш министрлигининг Наманагандаги уйсозлик комбинати реконструкциядан чиққач ва йирик корхоналарнинг буюртмалари ҳисобига йилига 90-100 минг квадрат метр уй-жой қуришни мўлжаллаб туриб-ди. Бу — корхона қувватидан 80 процент фойдаланиш демакдир. Сув хўжалиги ходимларининг темир-бетон буюмлари заводи, Агропромнинг қурилиш комбинати, уй-жой қурилиши идораси, дастлабки ёшлар уй-жой комплекси мазкур соҳада унга яхшигина кўмак беряпти. Шундай бўлса-да, комбинатга илгари бўлмаган миқёсда кенг кўламли ёрдам берилсагина, якка тартибдаги ва кооператив уй-жой қурилиши авж олдириб юборилсагина ҳар бир оилага квартира ёки алоҳида уй бериш мумкин бўлади. Шаҳар Советининг сессияси ана шундай хулосага келди.

Бироқ, ерни қаердан олиш керак? Водий учун бу ҳазилакам муаммо эмас. Шаҳарнинг учала томони — дала. Шимолий чеккаси эса тепаликлар ва нобоб жойлардан иборат. Ахсикент массивини қуриш учун худди ана шу жойдангина ер ажратиш имконияти топилди. Албатта, бунда битта шарт ўртага қўйилган.

Янги Ахсикент — шаҳарнинг биринчи йўлдош уй-жой массиви эмас. Наманганнинг Мингчинор, Чаманзор, Гўзал ва Нурobod массивлари бор. Уларнинг ҳар бирида қанчадан-қанча ҳовли тўйлари бўлиб ўтди. Аммо одамлар уларнинг кўпидан аччиқ сабоқ олдилар. Негаки, ушбу массивлар ҳар кимнинг кучи етганича қурилган. Оқибатда массивларнинг бирида сув таъминоти ҳануз кўнгилдагидек бўлмаса, иккинчисида транспорт қатнови шу кун талабига жавоб бермайди. Учинчиси бўлса, ҳалигача кўкаламзорлаштирилмаган. Уларнинг йиртиқ-ямоғини бюджет ҳисобидан бутлашади. Шу боис Ахсикентни якка тартибдаги уйлар билан қуришга янгича ёндашиш керак эди.

Область ижроия комитети ажратиб берган 223 гектар майдонни яхшилаб текислашгандан сўнг 2640 та ер участкасига тақсимлаб чиқишди. Бутун бошли бу шаҳарчани зудлик билан корхоналар ва ташкилотларга бўлиб беришди. Чунки, шаҳардаги исталган корхона ва идорада уй-жойини ўзлари қуриб олишга тайёр одамлар бор. Участканинг таннархи 5 минг сўм бўлиб, ундан ҳаммаси: ёнбағирларни текислаш, кўчалар, йўллар ўтказиш, автопавильонлар, савдо нуқталари, болалар майдончалари қуриш кўзда тутилган эди. Табиийки, электр, сув, газ, суғориш шохобчаларини айтмаса ҳам бўлади.

Буюртмачи — коммунал хўжалик бошқармаси банкда махсус счет очди. Қисқа муддат ичида унга миллион сўмдан кўпроқ пул тушди. «Шериклар»нинг кўпчилиги ўз ҳиссаларини анча конкрет тарзда — иш билан қўшишга қарор қилдилар. Масалан, шаҳар электр тармоқлари корхонаси электр узатиш линияларини бунёд этишни, область «Водоканал» водопроводни, йўлсозлар йўл қуришни, газчилар газ ўтказишни ўз зиммаларига олдилар. «Агропромстрой» трестлари эса маҳалла комитетлари биноси ва чойхона, «Агрокоммунремонт» ҳаммомлар, қурилиш трести кинотеатр қуришга киришди. 1170 ўринли мактаб, болалар боғчаси, поликлиника, АТС, магистрал инженерлик шохобчалари ва иншоотлари маҳаллий бюджет ҳисобига лойиҳаланади ва қурилади.

Шаҳар Совети ижроия комитетининг 37 ёшли раиси касби бўйича архитектор. Шу сабабли Ахсикентнинг ташқи томондан қандай кўриниш касб этиши унга барибир эмас. Аввал қурилган массивларда уйлар наридан-бери тикланган эди. Эндиликда бунга йўл қўйиб бўлмайди. Янги посёлка коммунал хизмат кўрсатиш маданияти жиҳатдан юқори даражада ва жозибадор бўлиши лозим. Шунинг учун ҳам тўртта қурилиш трести ва «Стройрембит» бирлашмаси энг аввал оила аъзолари ҳар хил бўлган хонадонлар учун ҳар бири учтадан турли уйлар қуришди. Шунда ташаббускор архитекторлар ва рассомларнинг кичик гуруҳини бирлаштирган «Меъмор» кооперативи ёрдамга келди. Якка тартибда уй қурувчи ҳар бир оила бошлиғи 50-100 сўмга ана шу кооперативдан уйларга қўшимча бинолар лойиҳаси ва улар пардозининг 16 та типидан бирини сотиб олиши мумкин. Кооператив ҳузурида миллий наққошлик ва ганч ўймакорлиги устахонаси бор. Бу ерда ҳар қандай безакни, шкафларни, мебелни буюриш мумкин.

Одамларнинг кўп қаватли коммунал уйлардан кўра ерни афзал кўришлари сабабларини тушуниш қийин эмас. Ўрта Осиёда шаҳар чеккасида ўз ҳовли-жойига эга бўлиш ҳамманинг орзуси. Аммо ер участкасини ажратиб ва қарз беришгач, пудратчи билан уй қуришга шартнома тузганингдан кейин барча қулайликларга эга коммунал квартирани ўша заҳоти топшириш ва уни оила аъзоларинг билан тарк этиш қандай бўлди? Бунинг учун ерга маҳаббатдан ташқари, ўзингга ва оила аъзоларингга ҳеч бўлмаганда мувақкат бошпана керак-ку?!

— Албатта, бу ўринда таваккалчилик ҳам йўқ эмас, — дейди бизга таниш бўлиб қолган аврли газламалар комбинати мастерининг ёрдамчиси, шаҳардаги коммунал квартирадан биринчилар қаторида воз кечган Комил Сотиболдиев. — Масалан, бинокорлик материалларининг ҳаммасини сотиб олишни иложи бормикан? Аммо мен келажакка умид билан қарайман. Оилам учун бундай таваккалчилик — биз тушиб қолган аҳволдан қутилишнинг бирдан-бир йўлидир.

Сотиболдиев Ахсикентнинг бўлажак марказий кўчасида ер участкаси олиб, банкдан ўн минг сўм ссуда кўтаргач, оиласи билан микрорайондаги тўрт хонали квартирасини ўша заҳоти топширди. У қарзини 20 йил мобайнида тўлайди. Ертўласи ва гаражи бўладиган уй лойиҳасини танлади. Кейин эса «Стройрембит»нинг 1-ремонт-қурилиш бошқармаси билан уйни қуриш тўғрисида шартнома тузди. Ҳозирча оила эски уйда, Комилнинг ота-онасиникида яшамоқда. Тўғри, сал қисилишиброқ туришибди. Лекин ҳамма қариндош-уруғлар бир бўлиб хусусий уйни қуришга ёрдам беришади. Кузга келиб уй тайёр бўлади. «Ўзим ҳақимда ўзим ҳам ўйлашим керак, ҳаммасини давлат зиммасига юклаб қўйиш инсофдан эмас», — дейди Комил.

Шаҳар Совети ихтиёрида Ахсикент массивидаги ер участкаларининг учдан биридан камроғи бор. Улар салкам саккиз юзта. Асосан навбатда турган ветеранларга ҳамда шаҳарнинг ўзида янги қурилишлар учун бузиладиган эски ҳовлиларнинг эгаларига аталган. Айнан мана шу тоифага кирмайдиган, бироқ уй-жой майдонини кенгайтиришга навбатда турган кишилар квартирага навбатлари етишини кутмай, ер участкаси олиш учун шаҳар ижроия комитетига мурожаат қилдилар. Улар ер участкаси учун аванс тариқасида ўзларининг коммунал квартираларини муддатдан илгари топширишни, вақтинчалик таниш-билишларининг уйларида яшаб туришга рози эканликларини таклиф этдилар. Ер участкасига кўчиб ўтишни истовчи барча кишиларни бундай шарт қониқтирарди.

— Бундан шаҳар икки томонлама фойда кўради, — дейди Эркин Маматқулович. — Бўшаб қоладиган квартиралар навбатда турганларга берилади. Якка тартибда уй қурувчилар эса уй-жойларини кенгайтирувчилар рўйхатидан чиқиб кетадилар. Квартира олиш учун ҳозирча мавжуд бўлиб турган ортиқча кескинликка барҳам берилади.

Ижроия комитетнинг ҳисоб-китобларига кўра, 2000 йилгача якка тартибда уй-жойлар қуриш туфайли Наманган қарийб 1,3 миллион квадрат метр қўшимча уй-жойга эга бўлади.

...Газетанинг шу сони саҳифаланаётганда Э. Маматқулов «Известия» мухбирлик пунктига қўнғироқ қилиб, шаҳар Совети ижроия комитетига яна 270 та ариза тушганлигини билдирди.

Г. ДИМОВ,
«Известия»нинг ўз мухбири.

Ўзбекистон ССР. («Известия», 1988 йил 2 май).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўқишга марҳамат

Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг
РЕСПУБЛИКА ЎҚУВ-КУРС КОМБИНАТИ

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР САВДО МИНИСТРЛИГИНИНГ РЕСПУБЛИКА ЎҚУВ-КУРС КОМБИНАТИ САВДОНИНГ ҚУЙИДАГИ СОҲАЛАРИ БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

Турли хил озиқ-овқат ва саноат товарлари бўйича контролёр-кассир ва сотувчилар. Бу группаларга 17 ёшдан 25 ёшгача бўлган ўрта маълумотли қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 6 ой.
Бу группаларни тугатганларга контролёр-кассир ёки сотувчи ихтисоси берилади.

Шунингдек, озиқ-овқат ва саноат товарлари бўйича кичик сотувчилар тайёрлайдиган группаларга тугалланмаган ўрта (8, 9-синф) маълумотли 15 дан 25 ёшгача бўлган қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади. Бу группаларни тугатганларга кичик сотувчи ихтисоси берилади.

Контролёр-кассир ва кичик сотувчилар группаларидаги ўқувчилар ҳар ойда 54 сўмдан 63 сўмгача стипендия оладилар.

Республика ўқув-курс комбинатига барча группаларига Ўзбекистон шаҳарларида яшайдиган қизлар, шаҳар савдо бўлимлари ва область савдо бошқармасининг йўлланмаси билан қабул қилинади.

Республика ўқув-курс комбинатидаги ўқиш даври меҳнат стажига киради.

Ўқиш ҳар бир группа комплектланиши билан бошланади.
Республика ўқув-курс комбинатининг барча группаларига ҳужжатлар қабул қилиш, шунингдек группаларда ўқиш бутун йил давомида узлуксиз олиб борилади. Бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.
Ўқиш рус ва ўзбек тилларида олиб борилади.
Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, маълумоти ҳақида ҳужжат (асли), турар жойидан справка, таржимаи ҳоли, 086/У формадаги медицина справкаси, 3х4 см ҳажмидаги 4 дона фотосурат, характеристика, йўлланма.

Республика ўқув-курс комбинатининг адреси: 700173, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов райони, Бобир кўчаси, 3-уй. 13, 70-автобусларнинг «Тез ёрдам касалхонаси», 4 ва 9-трамвайларнинг «Чўпонота» бекати.
Телефонлар: 75-35-86, 75-35-92.

45-ТЎҚИМАЧИЛИК ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ТЎҚУВЧИ, ЙИГИРУВЧИ КАСБЛАРИНИ ЎРГАНИШ УЧУН ҚИЗЛАРНИ ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Ўқишга кириш имтиҳонларисиз суҳбатлашиш йўли билан қабул қилинади.
Ўқишга қабул қилинганларга шинам ва қулай ётоқхонадан жой берилади.
Билим юрти юқори малакали тўқувчи касбини эгаллаб чиқиш кафолатини беради. 10-синфни битирган ўқувчилар касб эгаллаб чиқиш учун 1 йил ўқишади, уларга 70 сўм стипендия тўланади.
9-синфни битирган ўқувчилар 2 йил ўқиб касб эгаллаб чиқиш билан бирга тўлиқ ўрта маълумот ҳам оладилар ва ўқиш даврида давлат таъминотида бўладилар.
8-синфни битирган ўқувчилар 3 йил ўқиб касб ўрганиш билан бирга тўлиқ ўрта маълумот олиб чиқадилар ва ўқиш даврида давлат таъминотида бўладилар.
Билим юртидаги ўқиш даври умумий меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.
Ёшларнинг эркин ижод қилиши ва маънавий камолатга етиши, ҳаётда ўз ўрнини топа билишига кафолат берилади.
Билим юртига киришни хоҳловчилар қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома, маълумот ҳақидаги ҳужжат; характеристика, медицина справкаси (ўқув юртига кирувчилар учун мўлжалланган форма бўйича), 8 дона фотосурат ва агар 16 ёшга тўлган бўлса паспорт шахсан кўрсатилади.

ЙИГИТЛАРНИ БИРИНЧИ БОР ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАМИЗ!

Билим юртида Тошкент шаҳрида яшаб турган йигитлар учун тўқувчи ва йигирувчилар экспериментал группалари ташкил қилинган.
Қабул шартлари —юқорида қайд қилинганидек.
ҲАР КУНИ, ЯКШАНБАДАН ТАШҚАРИ СОАТ 9 ДАН 16.00 ГАЧА, ШАНБА КУНЛАРИ СОАТ 9 ДАН 14.00 ГАЧА БИЛИМ ЮРТИНИНГ КАСБ ТАНЛАШ КАБИНЕТИДА КОНСУЛЬТАЦИЯ ОЛИШ МУМКИН.
Бизнинг адрес: 700070, Тошкент шаҳри, Фрунзе райони, 2-Охунбобоев кўчаси, 68-уй (54, 57, 58, 98-автобуслар; 4, 7, 9, 11, 24, 28-трамвайлар; 3, 13, 16-троллейбусларнинг «Киров номли парк» бекати). Телефонлар: 55-78-28, 55-78-30.

КИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

«Ўзбекистон» нашриётида чоп этилган янги китоблар:

К. Мураев. Фан-техника тараққиёти ва тежамкорлик. 32 бет. Баҳоси 6 тийин.
Китобчада халқ хўжалигининг турли соҳаларида ресурсларни тежашнинг аҳамияти, йўллари ва нормативлари баён этилган.

Ҳ. Турдиев, О. Олимжонов. Интенсивлаш — пахтачиликни ривожлантиришнинг асосий омили. 30 бет. Баҳоси 6 тийин.
Рисолада пахтачиликда интенсив технологиялардан фойдаланишнинг аҳамияти ҳақида фикр юритилади, ғўза заракунандаларига қарши курашнинг биологик методи, ерни шамол ва сув эрозиясидан ҳимоялаш йўллари кўрсатилган.

З. Йўлдошев. Планлаштириш — илмий асосланган башорат. 32 бет. Баҳоси 6 тийин.
Рисолада халқ хўжалигини планлаштиришга оид муҳим масалалар ва социал-иқтисодий масалалар, планлаштиришнинг республика халқ хўжалиги комплекси самарадорлигини оширишга таъсири ҳақида фикр юритилган.

М. Маҳбубов. Айбсизлик презумпцияси. 24 бет. Баҳоси 4 тийин.
Рисолада айбсизлик презумпцияси билан боғлиқ бўлган махсус юридик масалалар ҳақида сўз боради.

Е. Борисов, А. Аношкин. Иқтисодий тафаккурни шакллантиришда лекциянинг роли. 38 бет. Баҳоси 6 тийин.
Китобчада партиямиз XXVII съезди томонидан экономикани интенсивлаштириш шароитида меҳнаткашларнинг фикрлаш тарзи ва психологиясини қайта қуриш юзасидан ўртага қўйилган муҳим вазифалар кўриб чиқилган.

Ф. Қаршиева. Суғдиёна солномаси. 22 бет. Баҳоси 4 тийин.
Рисолада Совет даври археологик топилмалар илмий шарҳи ва архив материалларига асосланган ҳолда Суғдиёнанинг антик даври тарихи, унинг Ўрта Осиё халқлари тарихида тутган ўрни хусусида гап боради.

Ҳ. Солихова. Озодлик романтикаси ва реалистик тасвир. 24 бет. Баҳоси 4 тийин.

• Газетанинг шу сонига хабар

СУВ БАЛОСИ...

Сурхондарё ва Наманган областларидаги кўпчилик одамлар байрам кунлари ҳам зўр бериб меҳнат қилдилар. Тоғ этакларидаги қишлоқларга шаррос жала қуйиши оқибатида сел келди. Сурхондарёда сув балоси айниқса забтига олиб, сўнгги икки ҳафта мобайнида икки марта сел келди. Қуйида Ўзбекистон Ахборот агентлигининг мухбирлари сел келган жойлардан хабар берадилар.

* * *

ТЕРМИЗ:
Сурхон воҳаси меҳнаткашларига табиат байрам кунлари яна кутилмаган нохушлик келтирди. Апрель ойи иккинчи ўн кунлигининг охирида бўлганидек, бу ерда яна табиий офат рўй берди. 30 апрель куни кечқурун ва 2 май куни кечаси областда жала қуйиб, Сариосиё, Денов, Олтинсой районларига сел келди. Илгари ҳам далаларни сув босган, йўллар бузилган, кўприкларни сув олиб кетган эди. Бу галги сел ҳам яна иш орттирди.

Денов районининг ўзидагина 15 минг гектар ердаги экинзорлар зарарланди. «Москва», Октябрь 50 йиллиги номли, Партия XXV съезди номли колхоз деҳқонлари ва шу хўжаликларнинг далалари табиий офатдан айниқса озор чекди. Айрим жойларга дўл ёғиб ёш ниҳолларни нобуд қилиб кетди.

Сел оқими йўлидаги қишлоқлар зарар кўрди. Хайриятки, одамлар нобуд бўлмади. Гидрометеорология хизмати одамларни барвақт огоҳлантирганлиги қўл келди.

Табиий офат рўй берган районларда бундан икки ҳафта илгари бошланган йўллар ва кўприкларни тиклаш, дарёлар ва каналлар қирғоқларини мустаҳкамлаш ишлари давом эттирилмоқда. «Тўполонгидрострой» бошқармаси, «Сариосиёсовхозводстрой», «Сурхонирстрой» трестларидан мутахассислар келишди, уларнинг ихтиёрида қудратли техника бор. Йўл қурувчилар ҳам ғайрат билан ишламоқдалар. Табиий офат рўй берган районларда аҳолига медицина ва савдо хизмати ташкил этилди.

Май ойида қуйган жала сабабли Сурхондарё областидаги Бойсун ва Шеробод районларида ҳам мураккаб аҳвол рўй берди. Айрим рақамларни айтиб ўтсак, жаланинг кучи ҳақида тасаввур ҳосил қилиш мумкин: Шеробод дарёсида ўзанидан секундига 500 куб метр сув оқди, бу сўнгги ўн йилликларда қайд этилган энг кўп оқимдан 150 куб метр ортиқдир. Тоғдан ёпирилиб тушган сел ана шу районлардан ўтадиган автомагистралларга шикаст етказди, йўл иншоотларини ювиб кетди.

Ҳозир сув хўжалиги ходимлари зиммасига алоҳида масъулият тушмоқда, улар кеча-кундуз сергак туришибди. Каналлар областнинг асосий дарёси бўлган Сурхон дарёсида сув оқими тартибга солинмоқда. Бундан кўзда тутилган мақсад аҳоли пунктларини ва далаларнинг сув босишига йўл қўймасликдир.

Е. ВЕЛИЧАНСКАЯ,

* * *

НАМАНГАН:
30 апрель куни тушдан кейин жанубий Тянь-шаннинг осмонўпар чўққилари узра қора булутлар пайдо бўлди. Кечга бориб, шивалаб ёмғир ёға бошлади, кейин жалага айланди, айрим жойларга дўл тушди, Янгиқўрғон районидаги «Заркент», «Нанай», «Победа», Ильич номли совхозлар далаларини дўл урди. Кўп ўтмай, қуриб бораётган Исковатсой ўзанидан сел оқа бошлади.

Гарчи синоптиклар бир кун илгари табиий офат содир бўлиши мумкинлиги ҳақида аҳолини огоҳлантирган бўлишса ҳам тоғдан бостириб келган сел анча талафот етказди. Заркент қишлоғидаги 200 га яқин уйга шикаст етди. Нанай посёлкасида 250 хонадонни сув босди. Одамлар нобуд бўлгани йўқ.

Сел бир нечта кўприкни, айрим жойларда каналларнинг бетон қопламасини ювиб кетди. «Заркент» совхозининг чўчқачилик комплексида сел 160 чўчқа боласини оқизиб кетди. Хўжаликларда бундан ташқари мол-хол нобуд бўлмади.

Районда табиий офат оқибатларини тугатиш юзасидан илгари тузилган отрядлар ва комиссия дарҳол ишга киришди. Область маркази ва қўшни районлардан янгиқўрғонликларга ёрдам бериш учун ишчилар, мутахассислар ва техника жўнатилди.

Р. БИЧУРИН,

* * *

Дастлабки ташвишли сигналлар олинган биринчи майга ўтар кечаси республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигида эксплуатация бош бошқармасининг бошлиғи И. П. Алленов навбатчилик қилаётган эди. Кейинроқ у жойлардаги аварияга қарши отрядларнинг ишига бош-қош бўлиб турган оператив группа таркибига кирди. У май ойининг дастлабки кунларида содир бўлган воқеалар хусусида қуйидагиларни гапириб берди:

— Ёмғир кўп ёғиб сел бошланди. Тоғларда қор эрий бошлагани туфайли сув оқими сезиларли кучайди. Апрель ойида кун жуда қизиб кетиб, кўпчиликни ҳолдан тойдиргани ёдимизда. Худди ана шу иссиқ кунлар зарар кўрган районларни яна ҳам каттароқ офатдан асраб қолди, десак бўлади. Гап шундаки, май ойининг бошларига келиб, денгиз сатҳидан 2 минг метр баландликдаги тоғлардагина қор қолган эди. Бошқалари эриб бўлди. Акс ҳолда сел икки-уч баравар кучли бўлиши мумкин эди.

Лекин ҳозир ҳам анчагина зарар кўрилди: далаларни, уйларни сув босди, йўллар бузилди, тоғ жилғаларидаги сув иншоотлари вайрон бўлди. Шу иншоотлар зарар кўрган районларнинг аҳолисини сув билан таъминлаб турар эди. Кўрилган зарар миқдори ҳали узил-кесил ҳисоблаб чиқилгани йўқ. Лекин зарар ҳозирдаёқ сезилиб турипти.

Сурхондарё ва Наманган областларидан ташқари Қашқадарё областининг Чироқчи райони ва Тошкент областининг Ангрен ва Оҳангарон шаҳарлари оралиғини ҳам сел босди. Лекин бу ерларда селнинг кучи қирқилган эди ва у катта зарар етказгани йўқ. Айрим жойлардаги дамбалар ювилиб кетди, ҳозир бу иншоотлар тикланмоқда.

Республикадаги гидротехника иншоотларида меҳнат қилаётган ходимларнинг аниқ-пухта ишлашганини таъкидлаб ўтиш лозим. Республикамиздаги барча сув омборлари учун сув йиғиш ва сувни чиқариб ташлашнинг махсус режимлари ишлаб чиқилган. Бу эса сув омборидан қуйида жойлашган районлардаги аҳвол хатарли бўлмаслигини таъминлади. Сув қанча кўп келмасин омборларга қуйилаверди, ҳеч қаерда тўғонларни авария шароитида ишлашга ўтказиш зарурати туғилмади.

Сув хўжалиги ходимлари тахминан май ойининг ўрталарига қадар айниқса ҳушёр бўлиб турадилар: синоптикларнинг маълумотларига қараганда шу кунлари ёмғир ёғиб сел келиш хавфи бўлади. Шу давр мобайнида республикадаги сел келиш хавфи бўлган районларнинг барча меҳнаткашлари табиий офат олдини олишга тайёр бўлиб туришлари керак. Бу зарбалар тўсатдан бўлмаслиги учун барча чоралар кўрилмоқда, хавфли аҳвол рўй бериши мумкин бўлган барча дарёлар ва сув ҳавзалари муттасил назорат қилинмоқда.

(ЎзТАГ)

• Спорт

ЧАВАНДОЗЛИК: МАСТЕР БЎЛИШДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети соврини учун ўтказилган мусобақада етмишдан ортиқ чавандоз қатнашди. Бу сафар бош соврин республикамиз терма командасига насиб этди. Қозоғистонлик ва Тошкент шаҳар спортчилари иккинчи ҳамда учинчи ўринларни эгаллашди. Шахсий ҳисобда учкураш бўйича катта отларда баҳслашган тошкентлик О. Афанасьев маҳорат кўрсатган бўлса, ёш отларда унинг ҳамшаҳри Н. Исмоилов биринчи бўлди. От йўрттиришда тошкентлик Т. Онишченко билан Н. Тарасовалар муваффақият қозонишди. Андижонлик А. Ахмедшин тўсиқлардан ошишда юқори натижа кўрсатди. Мусобақада тўрт чавандоз спорт мастери нормативини бажарди.

ЎСМИРЛАР ЎЙИНИ: КАТТА ФАРҚ

Республика ўсмирлар спорт ўйинлари давом этмоқда. Мусобақалар спортнинг 35 тури бўйича ташкил этилмоқда. Бунгача спортнинг 25 тури бўйича дастлабки якунларни чиқариб командалар мавқеини аниқлаш мумкин. Ҳозирча Тошкент шаҳар командаси 842 очко билан пешқадамлик қилмоқда. Фарғона ва Тошкент области ўсмирлари 654 ва 642 тадан очко тўплаб, иккинчи ва учинчи ўринларда боришмоқда. Лекин пешқадам билан охирги ўринда бораётган коллективлар тўплаган очколарда катта фарқ бор. Чунончи Жиззах область командаси бор-йўғи 67 очко тўплаб, охирида бормоқда.

ФУТБОЛ: «НЕФТЯНИК» ҒАЛАБАСИ

СССР кубоги учун дастлабки учрашувлар ўтказилди. 1/64 финал учрашувларида қатнашган республикамиз командаларидан фақат Фарғонанинг «Нефтяник» коллективи муваффақият қозониб, курашни давом эттириш имкониятига эга бўлди. Улар Фрунзенинг «Олға» футболчиларидан 1:0 ҳисобида устун келишди. Қолган ўйинлар қуйидагича тугади. «Динамо» (Самарқанд) — «Звезда» (Пермь) — 0:2, «Динамо» (Барнаул) — «Пахтакор» (Тошкент) — 4:0, «Трактор» (Павлодар) — «Хонқа» — 2:1.

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 5/V да **Иоланта**, 6/V да **Балет кечаси.**

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/V да **Қутлуғ қон.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/V да **Ёшликда берган кўнгил**, 6/V да **Шайтон ва муридлар.**

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Ҳинд ва Африка филлари» аттракционининг БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ (7/V да 16, 19.00 да).

Тошкент давлат университети ректорати, партия комитети ва жамоат ташкилотлари, математика, амалий математика ва механика факультетлари коллективлари машҳур математик, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, физика-математика фанлари доктори, эҳтимоллар назарияси ва математик статистика кафедрасининг мудири

Саъди Ҳасанович СИРОЖИДДИНОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

5 МАЙ ПАЙШАНБА

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Қўшиққа садоқат. 9.30 — Сени севаман, ҳаёт. 9.35 — «Шаҳарни асраб қолган одам». Бадиий фильм. 10.55 — Янгиликлар. 11.05 — Мен, сен ва биз ҳаммамиз биргаликда. 11.50 — Инсон ва қонун. 12.20 — «Бўрон». Фильм-концерт. 16.00 — Янгиликлар. 16.15 — Қайта қуриш прожектори. 16.25 — Беш йиллик: ишлар ва одамлар. 16.55 — И. Мякишев куйлайди. 17.15 — Марказий Америкада тинчлик: орзу-умидлар ва реал воқелик. 17.35 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.20 — Музикали хазина. 19.05 — Дунё воқеалари. 19.25 — Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси олдидан. 20.05 — Маршал Жуков. Биографияси саҳифалари. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Бизнинг бурчимиз. 23.30 — Дунё воқеалари. 23.40 — В. Добрынин қўшиқлари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Умумий биология. 10.05 — Испан тили. 11.05 — СПТУ ўқувчиларига. 11.35 — «Фауст». 9-синф. 12.05 — Испан тили. 12.35 — «Оркестр билан катта кўча бўйлаб». Бадиий фильм. 14.05 — Ҳужжатли фильм. 14.35 — Янгиликлар. 14.45 — «К. Маркс. Навқиронлик йиллари». Бадиий фильм, 7-серия. 15.50 — З. Шихмурзаева концерти. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Узоқ Шарқ. 18.55 — «Вазиятга қараб иш тут». Бадиий фильм. 20.05 — Поэзия. А. Сурков. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ритмик гимнастика. 21.15 — «Тэлэнкуца». фольклор ансамбли ижро этади. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Хоккей. Ярим финал. 24.00 — Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 16.45 — Жамиятшунослик. 17.15 — Инсон, ер, космос. 17.50 — Янгиликлар. 18.00 — Мультфильм. 18.10 — Агросаноат: тажриба ва муаммолар. 18.40 — Қайта қуришнинг ҳал қилувчи участкасида. Матлубот кунига бағишланган кўрсатув. 19.15 — Хотира. 20.00 — Ахборот. 20.15 — «Саратон». Фильм-концерт. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Матбуот ходимларининг талабларига биноан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Нодир шахс». Бадиий фильм.

ЎзТВ-II. 19.40 — «Бир умрга тенг йил». Бадиий фильм. 1-серия. 21.00 — «Улар...» Музикали телефильм. Душанба. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — М. Воҳидовни хотирлаб.

РАДИО

Биринчи программа. 8.30 — Кўнгил таронаси. 9.30 — Ғижжак нолалари. 9.45 — Матбуот қайта қуришнинг янги босқичида. 12.10 — Ишчинома. 12.30 — Мангуликнинг бир куни. 13.00 — Малши. 13.30 — Матбуот ходимлари. Сизлар учун. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.00 — Гидрометеостанциялар ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Ленин учқуни» — бизнинг газета. 16.40 — «Коммунист» журнали навбатдаги сонининг нашрдан чиқиши муносабати билан. 18.15 — Социализм мамлакатларида. 18.30 — Янги музикали ёзувлар. 19.20 — Музикали программа. 19.50 — Халқаро кундалик. 21.00 — Элга хизмат — олий ҳиммат. 21.20 — Чорвадорлар учун концерт. 22.30 — «Қалдирғоч» ансамбли куйлайди. 23.00 — Оқшом тўлқинларида.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.